

Rapport

Eldres boligbehov

Laget av Ipsos for Huseierne og
Pensjonistforbundet

Mai, 2023

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Sammendrag	4
3. Metode og datagrunnlag.....	7
4. Resultater	9
4.1. Dagens bosituasjon	9
4.1.1. Yngre bor i hus, eldre bor i leilighet	9
4.1.2. Sammen er man mer tilfreds med boligen	11
4.1.3. Konkrete egenskaper ved boligen	14
4.2. Flytting	19
4.2.1 De fleste har ikke flyttet	19
4.2.2. Hindre for å flytte	21
4.2.3. Halvparten ville hatt råd til å kjøpe boligen de ønsker seg.....	23
4.3. Tilpasninger i egen bolig.....	24
4.3.1. Bolig tilpasset endringer i funksjonsnivå.....	24
4.3.2. Den enkelte og det offentliges ansvar å sikre bokvalitet blant eldre	28
4.3.3. Kjennskap til tilbud for eldre	28
4.4. Bønsker for fremtiden	29
4.4.1. Mange vil bo hjemme så lenge som mulig	30
4.4.2. Kommunen for de eldre	32
4.5. Mottak av hjelp hjemme.....	33
4.5.1. Mange er selvstendige i eget hjem.....	33
4.5.2. Fremtidig behov for ulike tjenester	34
4.5.3. Hvem tar de imot hjelp fra	36
Vedlegg.....	40

1. Innledning

Ipsos har våren 2023 gjennomført en undersøkelse blant medlemmene i Huseierne og Pensjonistforbundet om Eldres boligbehov og hvordan de ønsker å bo. Undersøkelsen er i stor grad en gjentakelse fra tidligere gjennomføring i 2018, men det er gjort noen justeringer siden sist og lagt til et nytt kapittel om mottak av hjelp hjemme.

Det blir stadig flere eldre i Norge. I 2030 vil det være flere på 65 år og eldre enn barn og unge (0-19 år). Flere må i større grad enn tidligere planlegge for egen alderdom. Formålet med undersøkelsen er å kartlegge eldre medlemmers bosituasjon per i dag, eventuelle planer om flytting eller tilrettelegging av nåværende bolig, ønsker for fremtidig bosituasjon og mottak av hjelp hjemme for å kunne utforme råd for fremtidens boligplanlegging.

Med utgangspunkt i dette ble medlemsundersøkelsen delt opp i fem hoveddeler;

- Dagens bosituasjon
- Flytting
- Tilpasninger i egen bolig
- Bønsker for fremtiden
- Mottak av hjelp hjemme

Resultatene fra medlemsundersøkelsen presenteres i denne rapporten.

2. Sammendrag

Dagens bosituasjon

Majoriteten av medlemmene som har svart på undersøkelsen er selveiere av egen bolig (86 %). Over halvparten bor i enebolig eller frittliggende hus, mens en tredjedel bor i leilighet, blokk eller bygård. Seks av ti bor sammen med en ektefelle eller partner. Mange av medlemmene har bodd lenge i boligen de bor i nå, gjennomsnittet er på 24,3 år.

Over ni av ti medlemmer svarer at de er enten meget fornøyd eller fornøyd med boligen de bor i i dag. Hva de setter mest pris på ved boligen er svært varierende, men samlet sett dreier det seg om egenskaper ved boligen som beliggenhet, størrelse, uteområder, utsikt, at den er på ett plan og at den er praktisk og funksjonell. Når det kommer til hva medlemmene savner ved boligen, er svarene enda mer fragmenterte. Det er mange ulike ting som nevnes, som at det meste er på en flate, bedre eller mer tilgjengelig kollektivtilbud der de bor, gode parkeringsmuligheter og nærhet eller tilgang til butikker. Over halvparten svarer at de ikke savner noe ved sin nåværende bolig. I underkant av to av tre bor i en bolig hvor bad, kjøkken, stue og minst ett soverom er på inngangsplanet. Halvparten bor i en bolig hvor bad, kjøkken, stue og minst ett soverom er tilgjengelige og brukbare for rullestolbrukere. Fire av ti bor i en bolig med trinnfri atkomst fra terreng/parkering til inngangspartiet, og én av fem bor i en bolig der det er heis eller planlagt å installere heis. Fire av ti svarer at det vil være mulig å tilpasse boligen med byggetekniske endringer slik at det blir tilgjengelig på ett plan. Seks av ti svarer at de har råd til å gjøre slike endringer.

Flytting

Nær én av fem svarer at de har flyttet de siste fem årene. Seks av ti svarer at de ikke regner med å flytte i løpet av de fem nærmeste årene, mens én av fire svarer at de helt sikkert eller kanskje regner med å flytte i løpet av denne perioden. Blant dem som helt sikkert eller kanskje regner med å flytte innen fem år, nevner flest at årsaken til dette er at de ønsker en mer praktisk og lettstelt bolig, for eksempel med heis og alt på ett plan. Andre grunner som nevnes er blant annet at man ønsker mindre plass, at nåværende bolig er uegnet for eldre, at de vil bo mer sentralt og at de vil ha lavere bostgifter totalt. Alle medlemmene har fått spørsmål om hvorvidt en rekke forhold oppleves som et hinder for å flytte. Blant dem som svarer at de opplever spesifikke hindre nevnes blant annet emosjonell tilknytning til bolig (særlig blant dem som bor i enebolig eller frittliggende hus), økonomisk situasjon, det praktiske ved flytting og mangel på boliger i riktig område. Over halvparten tror de ville hatt råd til å kjøpe den boligen de ønsker dersom de skulle flytte nå, mens rundt én av fire tror de ikke ville hatt råd til dette.

Tilpasninger i egen bolig

Ca. halvparten bor i en bolig som i stor eller noen grad er tilpasset med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet. 15 % bor i en bolig som ikke i det hele tatt er tilpasset slike endringer. Medlemmene har blitt spurt om de har gjort eller har planer om å gjøre ulike tilpasninger for å forbedre tilgjengeligheten i nåværende bolig med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet. Her ser vi at nær 7 av 10 har gjennomført minst en av de nevnte tilpasningene i deres bolig, og 4 av 10 planlegger å gjennomføre minst en av de nevnte tilpasningene. Nær en av fem svarer at det ikke er aktuelt å gjøre noen av de nevnte tilpasningene i deres bolig. De tilpasningene som er gjennomført av flest medlemmer er å montere komfyrvakt eller andre forebyggende tiltak mot brann, å sette opp ekstra gelender i trappen og å gjøre tilpasninger på badet.

Rundt 1 av 3 har valgt sin nåværende bolig med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet. I forhold til medlemmenes boligtype er det flere av de som bor i leilighet, blokk eller bygård som har tenkt på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet da de har valgt nåværende bolig. De eldste har i større grad tenkt på endring i funksjonsnivå når de valgte boligen sin, mens de yngste har i mindre grad gjort dette sammenlignet med totalen.

Medlemmene har også blitt spurt om hvem de mener skal ha ansvar for å sikre at eldre får en tilgjengelig eller tilpasset bolig dersom de trenger dette grunnet endret helsetilstand. Nær 6 av 10 mener at dette ansvaret burde deles mellom den enkelte og det offentlige. Medlemmene med den laveste husstandsinntekt svarer oftere at det er det offentlige som skal ha ansvaret. Videre har vi spurt medlemmene om de kjenner til ulike tilbud i deres kommune. Hjelpemiddelsentralen er det tilbudet som medlemmene har størst kjennskap til. 8 av 10 svarer at det kjenner til dette tilbudet i sin kommune. For de andre tre tilbudene er kjennskapen merkbart lavere. Rundt 7 av 10 kjenner ikke til at kommunen tilbyr disse ordningene i sin kommune.

Boønsker for fremtiden

Medlemmene ble spurt om hvor viktig en rekke forhold er for boligen de tror de vil bo i i alderdommen. I årets undersøkelse er det viktigst å ha plass til overnattingsgjester, å eie boligen fremfor å leie den og å bo nær familien. Det minste viktige er å bo i nyere bygninger fremfor brukte boliger.

I likhet med 2018 så er nesten alle medlemmene enige at de ønsker å bo hjemme så lenge som mulig; ni av ti er helt eller delvis enige i at de ønsker dette. Ca. 6 av 10 er helt eller delvis enige at de tror de vil bo i nåværende bolig resten av livet. I likhet med 2018 er medlemmene delt i synet om en bolig som er tilpasset eldre er egnet for dem. 3 av 10 er helt eller delvis enige at en bolig som er tilpasset eldre ikke vil kunne gi dem det livet de ønsker, mens 23 % er helt eller delvis uenige i dette. Medlemmene er i større grad uenige at en bedre tilpasset bolig ville gi dem et mer aktivt liv. Ca. 4 av 10 svarer at de er helt- eller delvis uenige at en bedre tilpasset bolig vil kunne gi dem et mer aktivt liv, mens 2 av 10 er helt eller delvis enige i dette.

I årets gjennomføring har medlemmene også blitt bedt om å ta stilling til fire spørsmål om forhold rundt kommunene de bor i. Her svarer 6 av 10 medlemmer at de tror i noen eller stor grad at deres kommune tilbyr gode tjeneste hos hjemmeboende eldre i dag. Samtidig er det også et flertall som tror det samme om tjenestene som de hjemmeboende eldre vil bli tilbudt i fremtiden. 54 % svarer at de tror i noen eller stor grad at deres kommune kommer til å tilby gode tjenester for hjemmeboende eldre i fremtiden. 4 av 10 mener i noen eller stor grad at sin kommune er forberedt på at det blir flere eldre mens 9 % mener ikke dette i det hele tatt. Videre opplever 3 av 10 medlemmer som opplever at eldrerådet og innbyggere involveres i planprosesser i sin kommune. 8 % opplever ikke dette i det hele tatt.

Videre ble medlemmene spurt om hvilke råd de ville ha gitt til de som skal utforme fremtidens bolig for eldre. Her blir en rekke forhold nevnt, og i likhet med 2018 er det halvparten som ikke har oppgitt et svar. Blant de som svarer på spørsmålet er det flest (13 %) som nevner fellesarealer-/fasiliteter/ sosialt samvær og at boligen har en sentral beliggenhet med nærhet til sentrum og offentlig kommunikasjon/butikker (10%). 8 % nevner at boligen burde være utformet slik at alt, det mest eller det viktigste er på et plan.

Mottak av hjelp hjemme

Som innledningsvis nevnt har det i årets undersøkelse blitt lagt til nye med spørsmål som dreier seg om respondentenes behov for hjelp fra tjenester og andre personer utenfor sin husstand til praktiske gjøremål i og utenfor boligen. Det er også stilt spørsmål om de forventer å kunne trenge ulike tjenester i fremtiden. De aller fleste respondenter opplever at det håndterer det praktiske i hjemmet selv. dette er antakelig farget av at de medlemmene til Huseierne og Pensjonistforbundet bor hjemme i sin egen bolig. Alder er det som har størst betydning for om de 1, har behov for hjelp og 2, mottar hjelp. De yngste klarer i stor grad praktiske gjøremål i hjemmet selv, mens jo eldre man blir jo større er behovet for ulike tjenester og uformell hjelp.

Det er hovedsakelig de tyngste praktiske husarbeid- og vedlikeholdsoppgaver de fleste ser for seg å trenge hjelp til i fremtiden eller allerede får hjelp til i dag. Eksempelvis hagestell, snømåking, samt

vask og rengjøring. Et svaralternativ som ikke var inkludert i undersøkelsen, som flere påpekte da de hadde muligheten til å gi åpne svar, var digital/teknisk hjelp.

Respondentene flest svarer at de aldri mottar hjelp fra noen som ikke bor i deres husstand, og mange svarer at de (sjeldent) av og til mottar hjelp fra noen utenfor husstanden. Færre svarer at de fast eller jevnlig mottar hjelp fra en tjeneste eller noen utenfor husstanden. Av de som hjelper er det hovedsakelig familie eller enkelttjenester som vaskehjelp eller snømåking. Disse resultatene tyder på at mange benytter seg av mer fleksibel hjelp når det dukker opp, men også at det tyngste husarbeidet er det man som eldre i størst grad har behov for og benytter seg av.

3. Metode og datagrunnlag

Målgruppen for undersøkelsen er medlemmer 55 år eller eldre i Huseierne og Pensjonistforbundet. Undersøkelsen er gjennomført som en kombinasjon av web- og postalundersøkelse. Dette ble regnet som den best egnede metoden for å sikre svar av god kvalitet og høy deltakelse i målgruppen.

Ipsos mottok lister over medlemmer i 55 år eller eldre fra begge organisasjonene og foretok tilfeldig uttrekk respondenter fra disse. En større andel av det postale spørreskjema ble sendt ut til de eldste i målgruppen. I aldersgruppen 74-84 år ble 30 prosent av målgruppen tilsendt et postalt skjema, mens i aldersgruppen 85+ mottok 50 prosent et postalt skjema fremfor web. Resten av målgruppen mottok tilsvarende spørreskjema tilsendt på e-post. Det var flere eldre respondenter blant Pensjonistforbundets medlemmer, derfor har en større andel av Pensjonistforbundets medlemmer mottatt postalt skjema sammenliknet med Huseiernes medlemmer. Dette var et tiltak for å jevne ut svarinngangen fra de eldste medlemmene.

Datainnsamlingen ble foretatt i perioden 10. mars til 21. april 2023. Spørreskjemaet ble sendt ut til totalt 16 353 personer. 15 653 spørreskjemaer ble sendt ut på web per e-post og 706 postalt per brev. Det ble gjennomført påminnelser på telefon og 3045 personer besvarte undersøkelsen. Dette utgjør en total svarprosent på 19 prosent. Datasettet ble ikke vektet, da fordelingen på alder, kjønn og landsdel blant medlemmene fra hver av de to organisasjonene lignet fordelingen på tilsvarende variabler i populasjonene (medlemslistene). Det ble trukket ut litt flere medlemmer fra Pensjonistforbundet for å sikre tilstrekkelig representasjon i de eldste aldersgruppene.

Siden denne undersøkelsen er gjennomført som en delt medlemsundersøkelse blant medlemmer i Huseierne og Pensjonistforbundet, er det viktig å ta i betraktning at det er noe variasjon i sammensetningen av medlemmer fra de to organisasjonene. Blant annet er det noe variasjon i demografiske kjennetegn som alder, kjønn, utdanningsnivå, husstandsinntekt og arbeidstilknytning blant medlemmene som har svart på undersøkelsen (se vedlegg). Blant medlemmene til Huseiernes som har svart på undersøkelsen er det en større overvekt av menn, og det er færre i de eldste aldersgruppene (75 år +). Det er også flere som er i arbeid, som har høy utdanning og høy husstandsinntekt. Blant medlemmene til Pensjonistforbundet er det en jevnere kjønnsfordeling, færre i den yngste aldersgruppen (55-64 år) og flere blant de eldste (75-84 år og 85 år eller mer). Det er også flere med lav utdanning og lav husstandsinntekt. Det er også noe variasjon på andre variabler med betydning for tematikken i undersøkelsen, som hvilken type bolig man bor i og eieform. Flere av medlemmene til Huseierne bor i enebolig eller frittliggende hus og er selveiere, sammenliknet med medlemmene av Pensjonistforbundet. Det er viktig å være oppmerksom på disse forskjellene mellom medlemmene til de to organisasjonene ved tolkningen av resultatene. Totalt var det 1467 medlemmer i Huseierne og 1578 medlemmer i Pensjonistforbundet som besvarte undersøkelsen.

Resultater fra alle utvalgsundersøkelser er beheftet med usikkerhet, dvs. statistiske feilmarginer. Feilmarginen varierer med antall intervjuer og svarfordelingen på det enkelte spørsmål. Jo flere intervjuer man har, jo mindre blir feilmarginen. Det er også slik at jo nærmere svarfordelingen er 50/50 – altså at det aktuelle svaret har 50 prosent – jo større er feilmarginen. Vi anbefaler å bruke som en tommelfingerregel at vi kan regne med feilmarginer på +/- 1.4-3.2 prosentpoeng på totalnivå, det vil si der hele utvalget har besvart spørsmålet. Innen undergrupper som er analysert vil feilmarginene være større, avhengig av størrelsen på undergruppen.

I denne rapporten er resultatene fremstilt grafisk med kommentarer til totalresultater. Det er også gjennomført signifikanstesting, for å avdekke eventuelle signifikante forskjeller i svar mellom utvalgte undergrupper mot gjennomsnittet av de spurte. De ulikheter som kommenteres løpende i teksten, er signifikante forskjeller til det totale gjennomsnittet.

Det er også inkludert flere åpne spørsmål i undersøkelsen. En del av disse er kodet om til svarkategorier for å kunne fremstilles på en enkel måte i analysene. Det er også laget tabellverk med signifikanstesting som egner seg for mer detaljerte analyser av svarene til undergrupper av medlemmer som har deltatt i undersøkelsen.

4. Resultater

I denne delen presenteres resultatene fra spørreundersøkelsen. Rapporten følger oppbygningen i det utsendte spørreskjemaet og starter med en gjennomgang av respondentenes bosituasjon i dag. Videre presenteres respondentenes tanker om flytting og tilpasninger i nåværende bolig. Til slutt presenteres respondentene boligønsker for fremtiden og mottak av hjelp fra tjenester og personer utenfor husstanden til praktiske gjøremål.

4.1. Dagens bosituasjon

I årets undersøkelse, i likhet med 2018, har respondentenes bosituasjon per i dag blitt kartlagt. Dette innebærer hvorvidt de eier eller leier bolig, boligtype, størrelse, egenskaper ved boligen, om man bor sammen med noen eller alene, hvor lenge man har bodd i boligen, hvor fornøyd man er med boligen og hva man eventuelt savner ved boligen. I tillegg har respondentene blitt spurt om det er mulig å gjøre byggetekniske endringer i boligen slik at den tilgjengelig på ett plan, samt om de har råd til å gjøre slike endringer.

4.1.1. Yngre bor i hus, eldre bor i leilighet

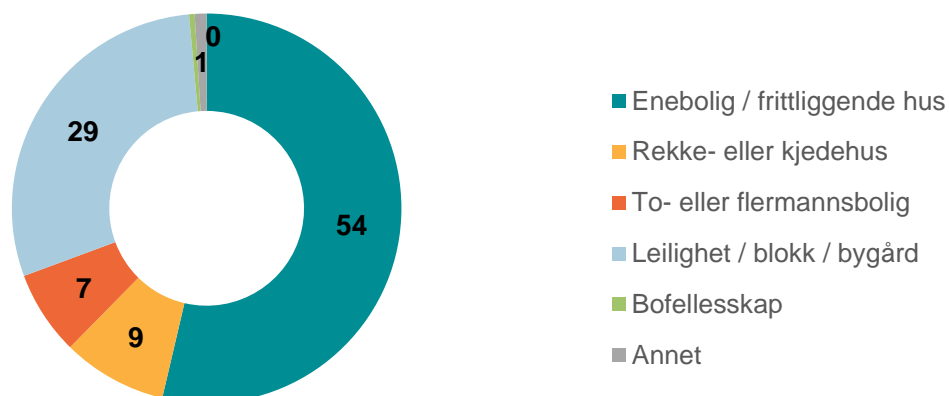
Figur 1. viser at et stort flertall av respondentene i denne undersøkelsen (86 %) er selveiere, 10 % er andels- eller aksjeeiere og kun 4 % leier boligen de bor i. Dette er relativt lik fordeling som i 2018.

Figur 1: Eier eller leier du / dere boligen du bor i? (n=3044)

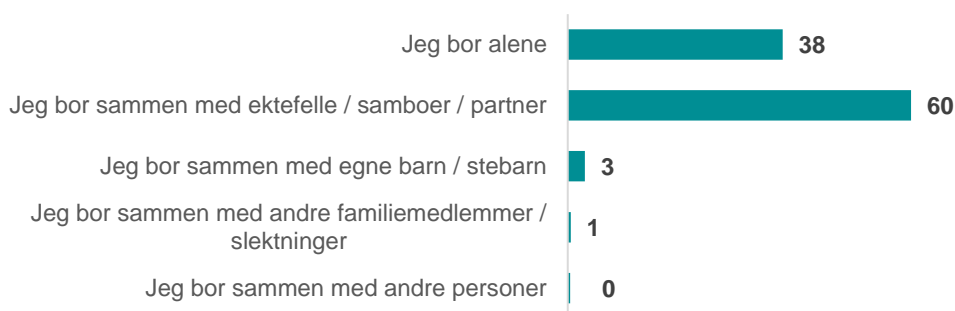
Flere menn (90 %) enn kvinner (83 %) svarer at de er selveiere for boligen de bor i. I tillegg er selveierandelen særlig høy blant de yngste. I aldersgruppen 55-64 år er 96 prosent selveiere. I aldersgruppen 75-84 er andelen 82 prosent. Det er også variasjoner etter utdanningsnivå. Blant dem som har grunnskole som høyeste utdanningsnivå er 79 prosent selveiere, mens blant dem som har høyere utdanning er ni av ti selveiere. Det er også flere enn gjennomsnittet blant de med høy inntekt som er selveiere. I de to høyeste inntektsnivåene, 500 000-999 000 kroner og over 1 million kroner i brutto årsinntekt, er det signifikant flere enn gjennomsnittet som er selveiere. Vi ser også at andelen selveiere er høyere blant de som bor minst sentralt (91 %). Når respondentene blir spurt om hva slags hustype de bor i svarer over halvparten at de bor i enebolig eller frittliggende hus, mens omtrent en tredjedel bor i leilighet, blokk eller bygård (se figur 2.). 9 prosent bor i rekke- eller kjedehus, og 7 prosent i to- eller flermannsbolig. Resultatene viser en nedgang i andel som bor i enebolig eller frittliggende hus i 2023 sammenliknet med 2018. I 2018 svarte 59 prosent at de bor i enebolig, mens andelen som bor i leilighet har gått opp. I 2018 var det 23 prosent som bodde i leilighet, mens det er 29 prosent i 2023. Disse forskjellene kan skyldes tilfeldigheter, men også at det er noen flere i de eldste aldersgruppene i den nyeste gjennomføringen.

Figur 2: Hvilken hustype bor du i? (n=3045)

Når det kommer fordeling på kjønn, alder og inntekt over hvem som bor i enebolig eller frittliggende hus ser vi samme svarfordeling som i figur 1 – flere yngre bor i hus, mens flere eldre bor i leilighet. Syv av ti i den yngste aldersgruppen (55-64 år) bor i enebolig eller frittliggende hus, mens for den eldste aldersgruppen (85 år +) er andelen fire av ti. Tilsvarende ser vi færre i den yngste aldersgruppen (12 %) og flere i den eldste aldersgruppen (39 %) som bor i leilighet, blokk eller bygård. Det er flere blant de som bor minst sentralt (81 %) og færre blant de som bor sentralt (40 %), som bor i enebolig eller frittliggende hus. Tilsvarende ser vi færre blant de som bor minst sentralt (9 %) og flere blant de som bor sentralt (41 %), som bor i leilighet, blokk eller bygård. Figur 3. viser fordeling på spørsmål om hvorvidt respondentene bor alene eller sammen med noen, og hvem de eventuelt bor sammen med. Seks av ti svarer at de bor sammen med enten ektefelle, samboer eller partner. Nær fire av ti (38 %) svarer at de bor alene, mens kun 3 % svarer at de bor sammen med egne barn eller stebarn. Resultatene fra 2018 og 2023 er relativt like på dette spørsmålet.

Figur 3: Hvem bor du sammen med? (n=3045)

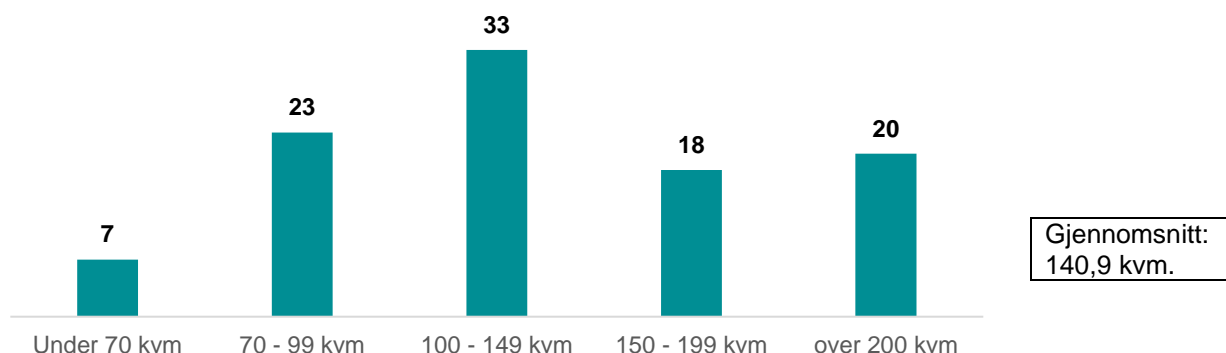

Det er flere som bor i enebolig eller frittliggende hus (63 %) blant de som bor sammen med noen, sammenliknet med dem som bor alene (38 %). Andelen som bor alene, stiger naturlig nok med økende alder. 25 prosent av dem i alderen 55-65 år bor alene, mens tilsvarende andel blant dem som er 85 år og eldre er 58 prosent. Det er også flere kvinner enn menn som bor alene.

Figur 4. viser respondentenes boligstørrelse. Gjennomsnittlig størrelse på boligen respondentene bor i er på 140,9 kvm og størst andel av respondentene svarer at de bor mellom 100 – 149 kvm. Blant de som er aleneboende er det en større andel som bor på færre kvadratmeter. 50 prosent av de som bor alene bor på under 100 kvm, sammenliknet med gjennomsnittet på 30 prosent for hele utvalget. Det er

noe flere i 2023 som oppgir at de bor på flere kvadratmeter, 150 – 199 kvm og over 200 kvm, sammenliknet med undersøkelsen fra 2018.

Figur 4: Omtrent hvor mange kvadratmeter er boligen du/dere bor i? (n=3029)

Respondentene ble også spurt om hvor lenge de har bodd i boligen de bor i nå. Gjennomsnittlig botid i nåværende bolig er 24,3 år. I figur 5. ser vi at de som har bodd i boligen sin i under ti år utgjør den største gruppen. Denne andelen, som har bodd i boligen sin i under 10 år, har gått noe opp de fra forrige undersøkelse, fra 23 prosent i 2018 til 28 prosent i 2023. Fordelingen er imidlertid omtrent den samme.

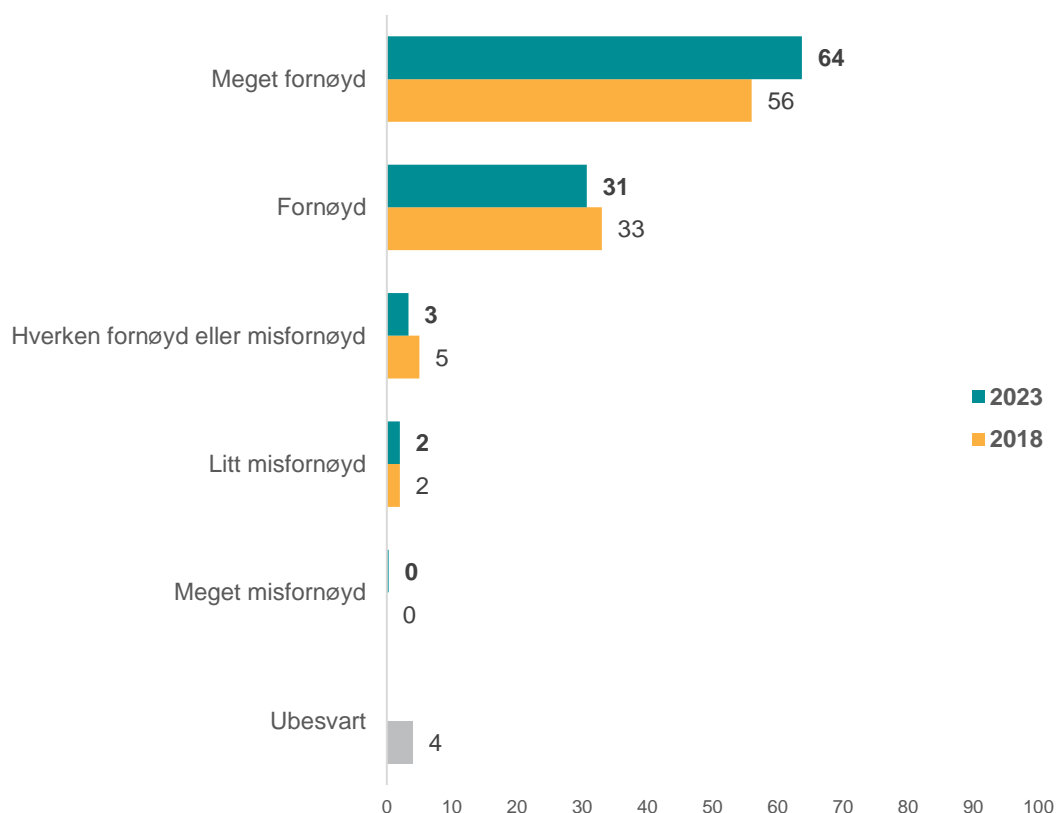
Figur 5: Hvor lenge har du bodd i boligen? Rund av til nærmeste hele år. (n=3043)

4.1.2. Sammen er man mer tilfreds med boligen

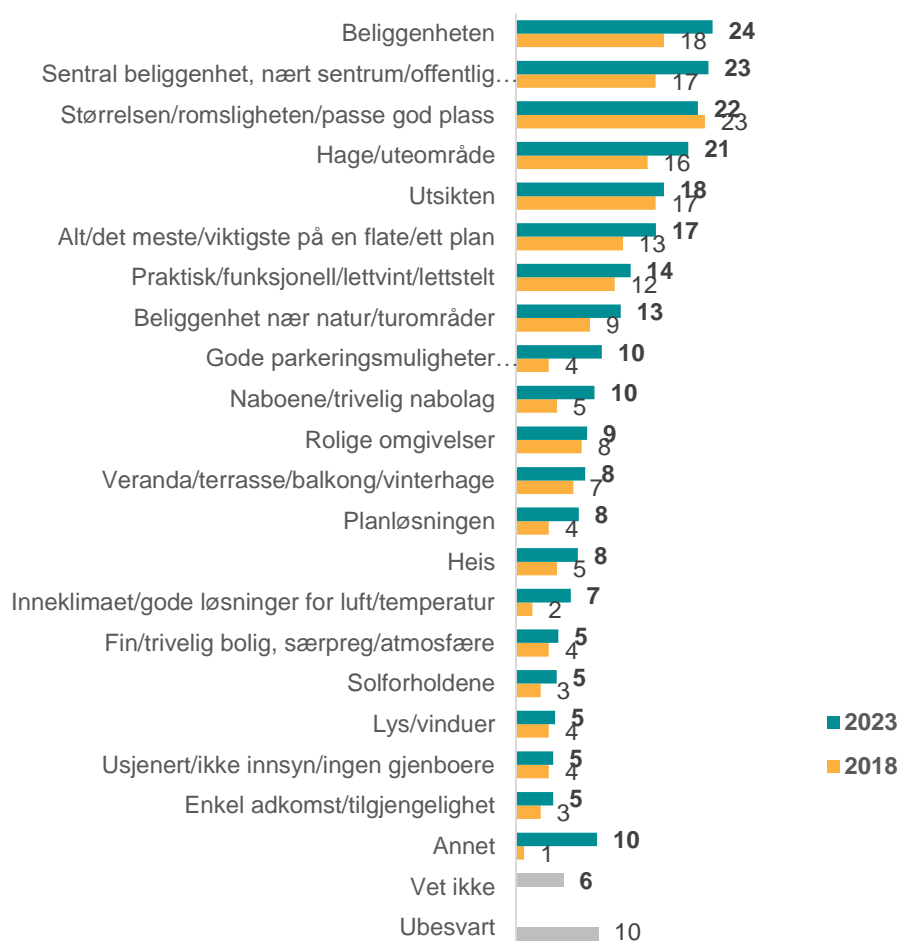
Alt i alt svarer respondentene i stor grad at de er fornøyde med boligen de bor i. I figur 6. ser vi at 64 prosent svarer at de er *meget fornøyde* og 31 prosent at de er *fornøyde* med egen bolig. Til sammen utgjør dette altså 94 prosent at de er relativt tilfredse med boligen de bor i. Dette er en økning fra undersøkelsen i 2018 der 89 prosent var tilsvarende tilfredse med boligen sin.

Figur 6: Alt i alt, hvor fornøyd er du med boligen du bor i? (n=3045)

De som bor sammen med andre er i større grad *meget fornøyde* (66 %) sammenlignet med dem som bor alene (60 %). Det er små forskjeller innad i aldersgruppene, men de som er 85 år eller over svarer i noe større grad at de er *meget fornøyde* (69 %). Inntektsnivå har også betydning for tilfredsheten med boligen. De som har høyeste inntektsnivå (over 1 million i årlig brutto husstandsinntekt) svarer i større grad at de er *meget fornøyde* sammenliknet med gjennomsnittet. Tilsvarende er det mindre andel blant de som har lavere inntektsnivå (500 000 kroner i året eller mindre) som er meget fornøyde. Det samme mønsteret ser vi når det kommer til utdanningsnivå, hvor andelen *meget fornøyd* er 61 prosent blant dem med grunnskole som høyeste utdanningsnivå, og 67 prosent blant dem som har over fire år med høyere utdanning. Inntekt og utdanning er imidlertid tett knyttet opp mot hverandre og spiller hverandre opp eller ned. Høy inntekt og utdanning er i seg selv betydningsfullt for generell tilfredshet i livet. Vi ser også at andelen *meget fornøyd* er signifikant lavere blant de som bor minst sentralt (56 %). Spørsmålet om hva man setter mest pris på ved boligen sin er stilt åpent. Det betyr at respondentene selv kan fylle ut et åpent felt i spørreundersøkelsen. Her er det mange ulike ting som nevnes som viktig for respondentene. Det som nevnes fleste ganger er boligens (generelle) beliggenhet, se figur 7. Nær én av fire oppgir som det de setter mest pris på. Det er flere i aldersgruppen 55-64 år som nevner at de setter pris på beliggenhet (34 %), og færre i aldersgruppen 85 år + svarer det samme (16 %).

Figur 7: Hva ved boligen din setter du mest pris på? (n=3013) ¹

23 prosent oppgir i tillegg *sentral* beliggenhet, altså i nærheten av sentrum, offentlig kommunikasjon, butikker og lignende. Menn nevner i større grad beliggenhet generelt, og kvinner nevner i større grad enn menn at de setter pris på *sentral* beliggenhet. De som bor sentralt, nevner i større grad enn de som bor minst sentralt at de setter pris på den *sentrale* beliggenheten.

Nær én av fem oppgir boligens størrelse som noe de setter pris på, det innebærer at den er romslig eller at de har god plass. Flere i aldersgruppen 55-64 år nevner at de setter pris på størrelsen (29 %), og færre i aldersgruppen 85 år + (17 %). Det er også flere blant de som bor sentralt som oppgir boligens størrelse som noe de setter pris på (24 %).

21 prosent nevner også at de setter pris på hage eller uteområde og 18 prosent trekker frem utsikt. Mer praktiske egenskaper ved boligen, som at den er på ett plan (17 %) og at den er praktisk, funksjonell, lettvin eller lettstelt (14 %) i større grad er sekundært for respondentene sammenliknet med beliggenhet og størrelse.

Når det gjelder beliggenhet er det en større andel i 2023-undersøkelsen sammenliknet med 2018 som svarer at de setter pris på beliggenhet, henholdsvis 24 mot 18 prosent). Også på egenskaper som sentral beliggenhet (23 % mot 17 %), hage og uteområde (21 % mot 16 %), at boligen er på ett plan

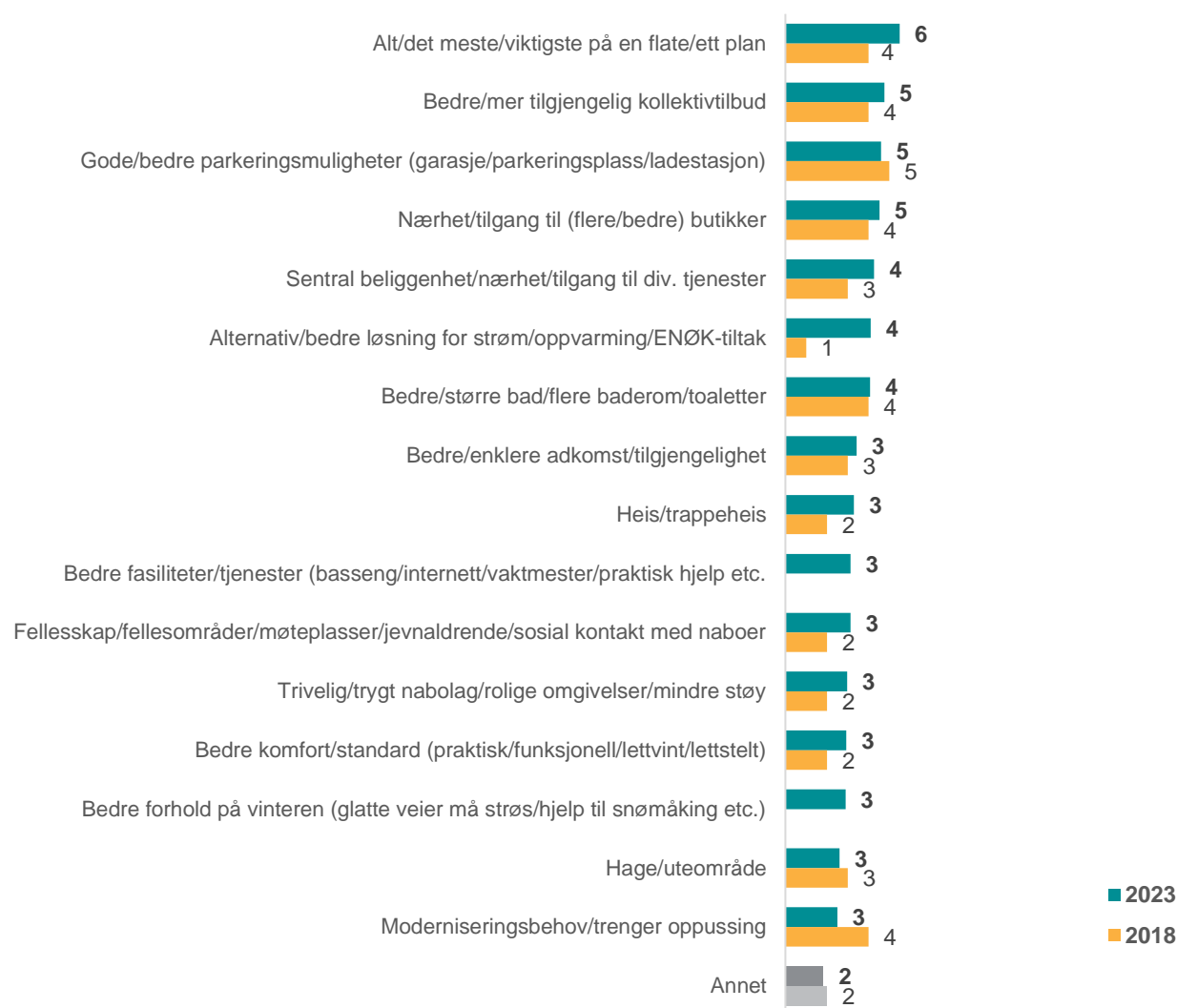
¹ Figuren viser svarene som ble nevnt av minst 5 %, se fullstendig liste i vedlegg.

(17 % mot 13 %) og beliggenhet nær natur og turområder (13 % mot 9 %) er det en økning fra 2018 til 2023.

Videre har alle respondentene fått spørsmål om hva de savner knyttet til boligen sin i dag. Som illustrert i figur 8, ser vi at hele 52 prosent svarer at de ikke savner noe eller har alt de trenger. Dette er en økning fra siste undersøkelse i 2018, der 44 prosent svarte tilsvarende.

Figur 8: Hva savner du knyttet til boligen som du ikke har i dag?

Dette kan være ting ved selve boligen eller i nærmiljøet. (n=3000) ²

Svarene er ellers spredt på en rekke forskjellige egenskaper de eventuelt kan savne. Det som flest nevner at de savner er; at det meste er på en flate (6 %), bedre eller mer tilgjengelige kollektivtilbud der de bor (5 %), gode parkeringsmuligheter (5 %), og nærhet eller tilgang til butikker (5 %). Med andre ord er det en stor variasjon i hva respondentene savner ved sin bolig eller i nærmiljøet.

4.1.3. Konkrete egenskaper ved boligen

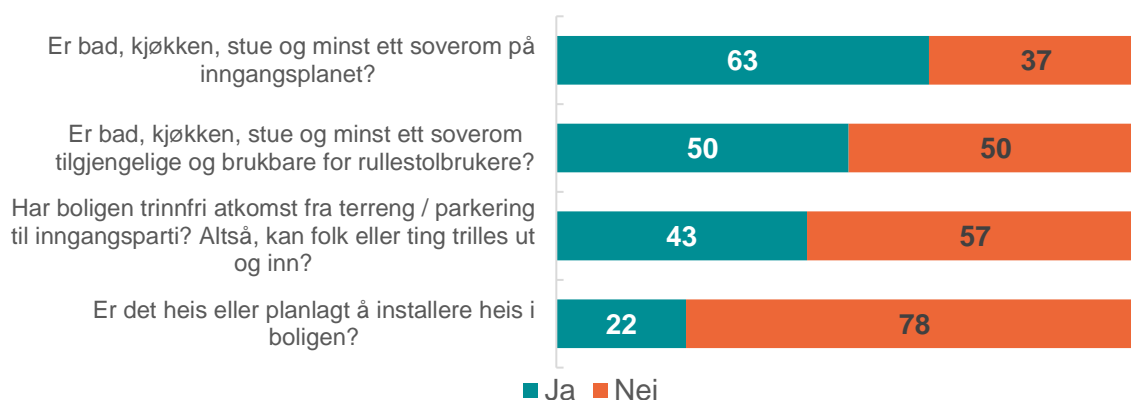
Frem til nå i denne delen av undersøkelsen har vi kartlagt hvor tilfredse respondentene er med boligen sin, hva de er tilfredse med og eventuelt hva de savner. Det er videre også stilt en del spørsmål om hvilke egenskaper boligen de bor i har. Dette er for å kartlegge hva slags utforming boligen eldre mennesker bor i i dag og om de per i dag er rustet for alderdom og potensielt svekket helse i

² Figuren viser svarene som ble nevnt av minst 5 %, se fullstendig liste i vedlegg. 52 % svarer «Jeg savner ingenting».

fremtiden. Det første spørsmålet i denne seksjonen er et spørsmål der respondentene skulle svare ja eller nei på ulike egenskaper ved boligen som kan anses å være nyttig knyttet til alderdom.

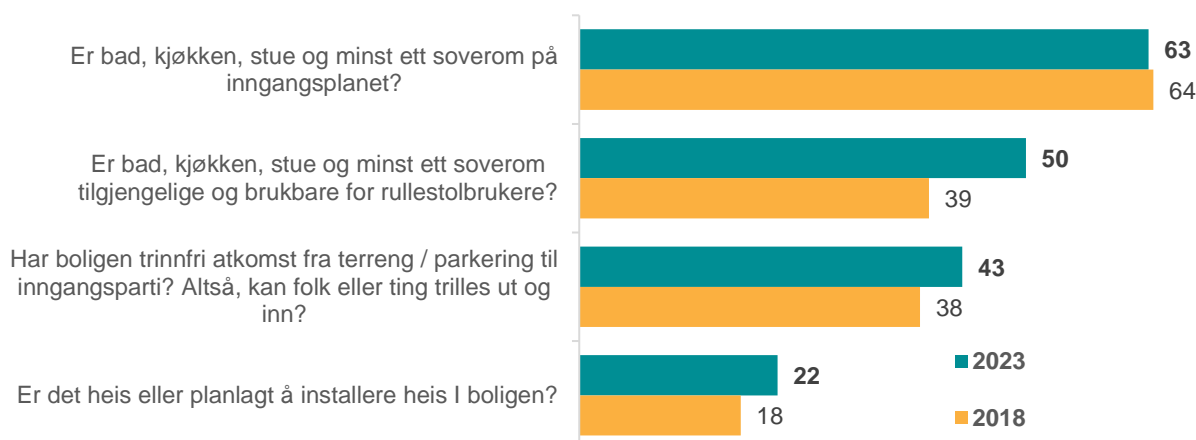
Figur 9. viser at omtrent to av tre svarer at de har bad, kjøkken, stue og minst ett soverom på inngangsplanet. Andelen som svarer dette, er langt større blant de som bor minst sentralt (72 %). Halvparten svarer at bad, kjøkken, stue og minst ett soverom er tilgjengelige og brukbare for rullestolbrukere. Det er flere blant de som bor minst sentralt som svarer dette (56 %). Under halvparten, 43 prosent, som svarer boligen har trinnfri atkomst fra terreng eller parkering til inngangspartiet. Andelen er langt større blant de som bor i leilighet, sammenliknet med andre boligtyper. Andelen er også lavere blant de som bor minst sentral (35 %). Det er enda færre (22 %) som svarer at de har eller har planlagt å installere heis, men også denne andelen er naturlig nok større blant de som bor i leilighet, blokk eller bygård (68%). Kun 2 prosent av de som bor i enebolig eller frittliggende hus svarer det samme. Blant de som bor sentralt svarer 29 prosent at de har eller har planlagt å installere heis.

Figur 9: Svar ja eller nei på følgende spørsmål om egenskaper ved boligen du bor i dag: (n=3040)

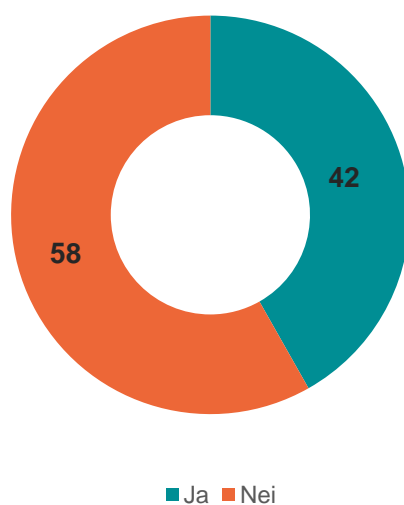
Sammenliknet med 2018 svarer flere at bad, kjøkken, stue og minst ett soverom er tilgjengelige og brukbare for rullestolbrukere (50 % mot 39 %). Det er også flere som har trinnfri atkomst fra terreng / parkering til inngangsparti (43 % mot 38 %) og heis eller planer om å installere heis (22 % mot 18 %).

Figur 10: Andelen som har svart ja på følgende spørsmål om egenskaper ved boligen du bor i dag (n=3040). 2018 og 2023

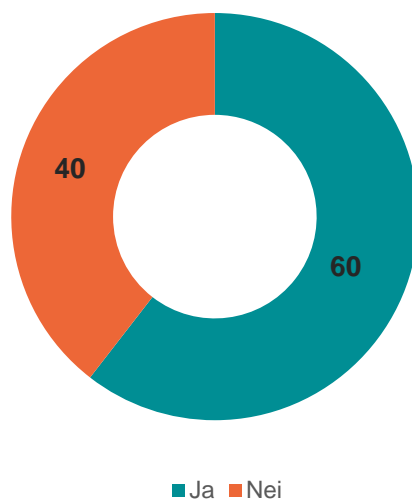
Figur 11 viser at omtrent fire av ti svarer at det vil være mulig å tilpasse boligen med byggetekniske endringer slik at det blir tilgjengelig på ett plan. Andelen som svarer dette, er høyere blant dem som bor i enebolig eller frittliggende hus (53 %) og de med høyest inntekt, over 1 million i brutto årlig husstandsinnkomst (50 %). Andelen er større blant de som bor minst sentralt (52 %), og lavere blant de som bor sentralt (36 %).

Figur 11: Vil det være mulig å tilpasse boligen med byggetekniske endringer slik at det blir tilgjengelig på ett plan? (n=1110)

Blant de som svarte at det ville vært mulig å tilpasse boligen, svarer seks av ti at de ville hatt råd til å gjøre slike endringer. Dette er illustrert i figur 12.

Figur 12: Har du råd til å gjøre slike endringer? (n=481)

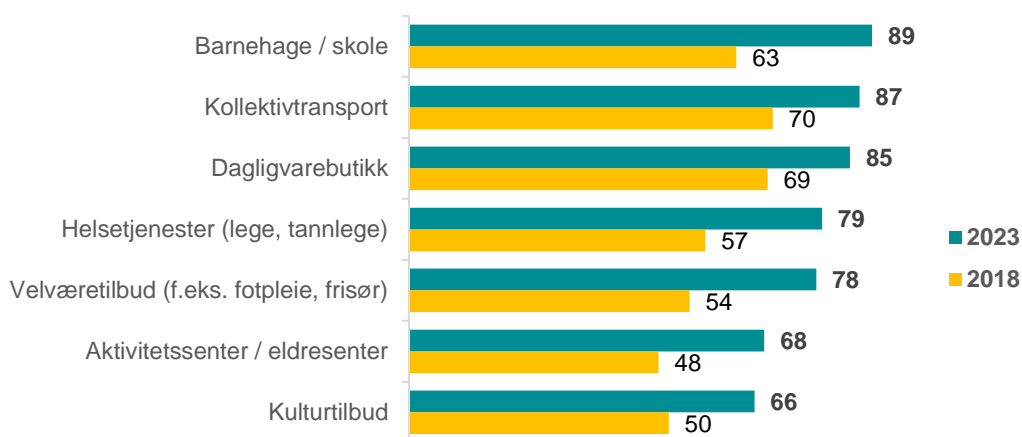

Det er forskjeller i hvem som svarer at de hadde hatt råd eller ikke til å gjøre byggetekniske endringer i boligen. Flere menn (67 %) enn kvinner (54 %) svarer at de hadde hatt råd til å gjøre slike endringer, dette henger trolig sammen med at menn i gjennomsnitt har en høyere bruttoinntekt enn kvinner. De som bor i enebolig eller frittliggende hus, de som bor sammen med andre og de som har høyeste inntektsnivå svarer at de i større grad har råd til å tilpasse boligen, mens de som har lavere utdanningsnivå og de som har lavere inntektsnivå har i mindre grad råd. Vi ser også at de som bor minst sentralt har oftere ikke råd til å tilpasse boligen.

Ulike tilbud i nærheten av der du bor kan bidra til å øke tilfredsheten med boligen og stedet man bor. Resultatene i denne undersøkelsen understøttet dette. På spørsmål om ulike tilbud som finnes i nærheten av der du bor svarer nær ni av ti bor i nærheten av kollektivtransport og barnehage/skole (se figur 13). 85 prosent bor i nærheten av dagligvarebutikker, etterfulgt av helsetjenester (79 %) og velværetilbud (78 %). Omtrent to av tre bor i nærheten av kulturtilbud og aktivitetssenter/eldresenter.

Figur 13: Finnes følgende i nærheten av der du bor? (n=2904)

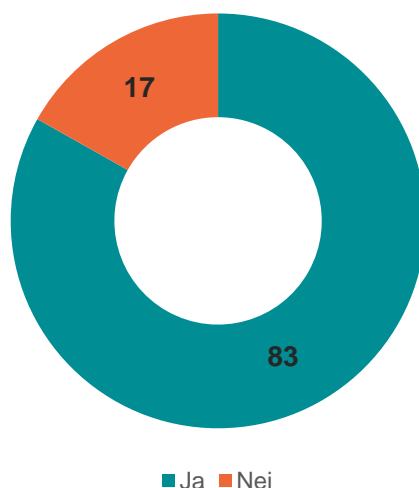

Andelen som bor i nærheten av disse tilbudene nevnt i figur 13 er ofte høyere i den yngste aldersgruppen (55-64 år), blant de som bor i leilighet, blokk eller bygård, de med høy inntekt og de som bor sentralt. På den andre siden, fordi eneboligområder ofte er lokalisert utenfor bysentrum er andelen som bor i nærheten av de nevnte tilbudene lavere blant de som bor i enebolig eller frittliggende hus. Personer med lavere utdanning og inntekt bor gjerne lenger unna. Sammenlignet med 2018 bor flere i nærheten av samtlige tilbud.

Spørsmål om man har trapp i eller i tilknytning til boligen er sentralt for om man har mulighet for å bo lenge i sin bolig inn i alderdommen. Som vi ser i figur 13. har over åtte av ti trapp i eller i tilknytning til boligen.

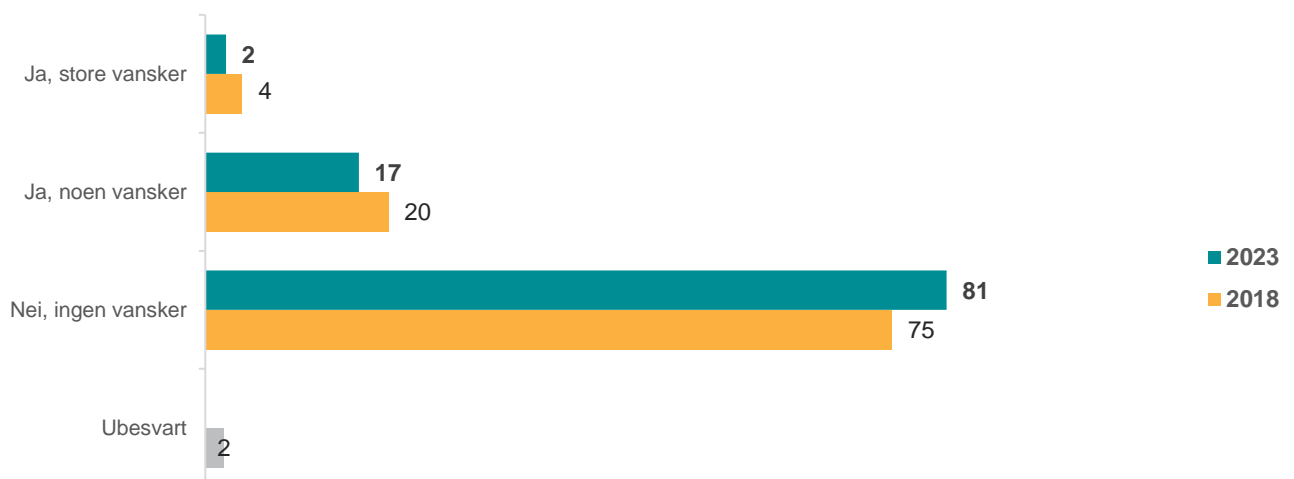
Figur 14: Har eller i boligen?

du trapp i tilknytning til (n=3041)

I den yngste aldersgruppen (55-64 år) svarer 93 prosent at de har trapp, mens i den eldste aldersgruppen (85 år +) svarer kun 79 prosent tilsvarende. Som vi så tidligere i rapporten henger dette sammen med hvilken boligtype man bor i. Mange av de yngste bor i enebolig eller frittliggende hus. Videre viser figur 15. at omtrent én av fem svarer at de har noen vansker (17 %) eller store vansker (2 %) med å gå i trapper. Andelen som svarer at de har store eller noen vansker med å gå i trapper, har gått noe ned fra 24 prosent i 2018 til 19 prosent i 2023

Figur 15: Har du vansker med å gå i trapper? (n=3045)

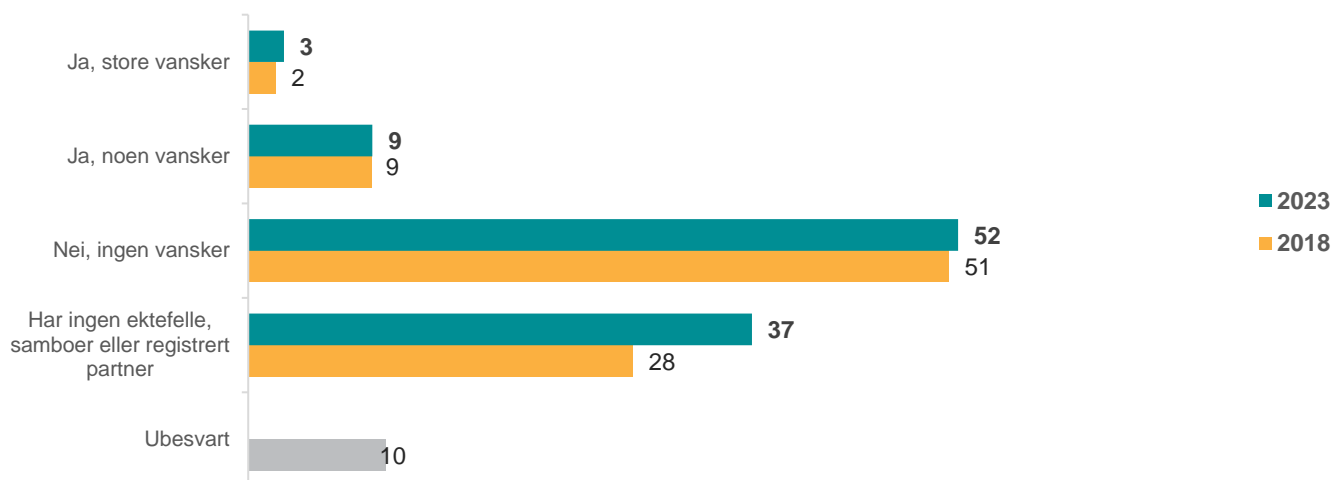

Det er, som forventet, de eldste som i størst grad har store (6 %) eller noen vansker (34 %) med trappegåing. Også menn (84 %) rapporterer i større grad enn kvinner (78 %) utfordringer med å gå i trapp. I aldersgruppen 55-64 år svarer 90 % at de ikke har noen vansker med å gå i trapper. Et annet viktig aspekt er at de som bor sammen med andre i større grad at de ikke har noen vansker med å gå i trapp (84 %) sammenlignet med dem som bor alene (76 %).

Figur 16. viser at halvparten av respondentene svarer at deres ektefelle, samboer eller partner ikke har noen vansker med å gå i trapper, mens én av åtte svarer at de har en ektefelle, samboer eller partner som har noen vansker (9 %) eller store vansker (3 %) med å gå i trapper. Her er det ingen store forskjeller i resultatene mellom 2018 og 2023

Figur 16: Dersom du er gift / samboende / partner, har din ektefelle / samboer / partner med å

gå i trapper? (n=3030)

I tillegg til at menn selv i større grad enn kvinner svarte at de hadde vansker med å gå i trapp, er det også flere menn (66 %) enn kvinner (37 %) som svarer at de har en ektefelle, samboer eller partner som ikke har vansker med å gå i trapper. I likhet med det foregående spørsmålet er det også de eldste som i størst grad rapporterer at de har en ektefelle, samboer eller partner som har store (5 %) eller noen vansker (17 %) med trappegåing. I aldersgruppen 55-64 år svarer 69 % at deres ektefelle, samboer eller partner ikke har vansker med å gå i trapper, men dette synker jevnt med alder og blant de som er 85 år eller eldre er andelen 23 prosent.

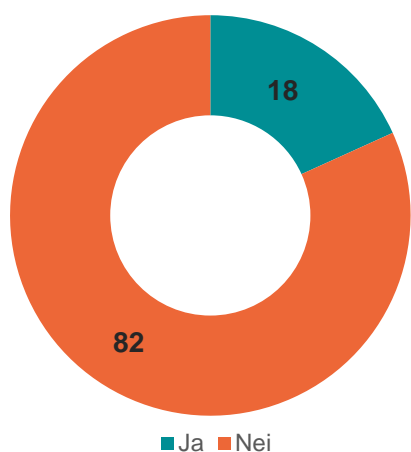
4.2. Flytting

I likhet med 2018 har vi spurt respondentene hvorvidt de har planer om å flytte i nær fremtid, eventuelle årsaker til at de planlegger å flytte, hva som kan hindre dem i å flytte og om de tror de vil ha råd til å kjøpe den boligen de eventuelt ønsker å bo i fremtiden. I tillegg har medlemmene blitt spurt om de har flyttet de siste fem årene.

4.2.1 De fleste har ikke flyttet

I figur 17. ser vi at nesten én av fem svarer at de har flyttet de siste fem årene, men at de aller fleste (80 prosent) har bodd i sin nåværende bolig i minst 5 år.

Figur 17: Har du flyttet de siste 5 årene? (n=3044)

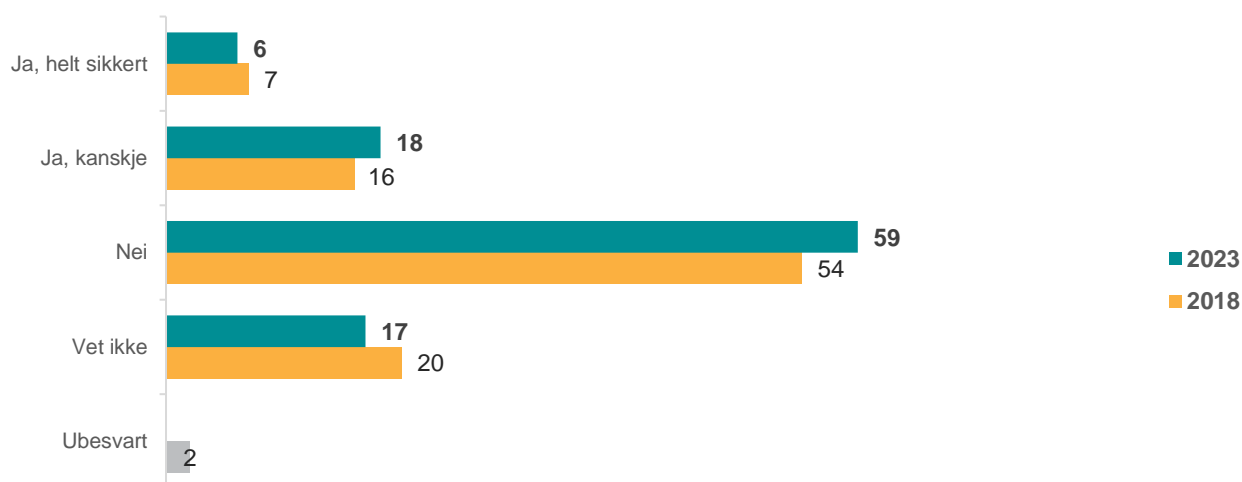

Flere kvinner (21 %) enn menn (15 %) svarer at de har flyttet de siste årene og andelen er større i den yngste aldersgruppen, 55-64 år (22 %) og lavere i den eldste aldersgruppen 85 år + (12 %). Når vi ser på svarene basert på hvor de bor i dag, ser vi at de som bor i leilighet, blokk eller bygård i større grad svarer at de har flyttet de siste fem årene (34 %) og at andelen som har flyttet de siste fem årene er lavere blant de som bor i enebolig eller frittliggende hus (9 %). Det er også en større andel blant de som er aleneboende som har flyttet de siste fem årene (21 %) sammenlignet med dem som bor sammen med andre (17 %).

I figur 18. ser vi at det videre alt i alt er én av fire som svarer at de helt sikkert eller kanskje regner med å flytte i løpet av de neste fem årene. 6 prosent er helt sikre og 18 prosent svarer kanskje. Det er imidlertid størst andel som svarer at de ikke vil flytte i nærmeste fremtid, total 59 prosent.

Sammenlignet med 2018 er det flere som svarer at de ikke regner med å flytte i løpet av de neste fem årene, fra 54 prosent i 2018 til 59 prosent i 2023.

Figur 18: Regner du med at du vil flytte i løpet av de neste 5 årene? (n=3045)

Det er ikke store kjønnsforskjeller, men flere menn (61 %) enn kvinner (57 %) svarer at de ikke regner med å flytte. Kvinner har i større grad en usikkerhet knyttet til om de kommer til å flytte i nær fremtid eller ikke, 20 prosent av kvinner svarer «vet ikke», mens kun 14 prosent av menn svarer det samme.

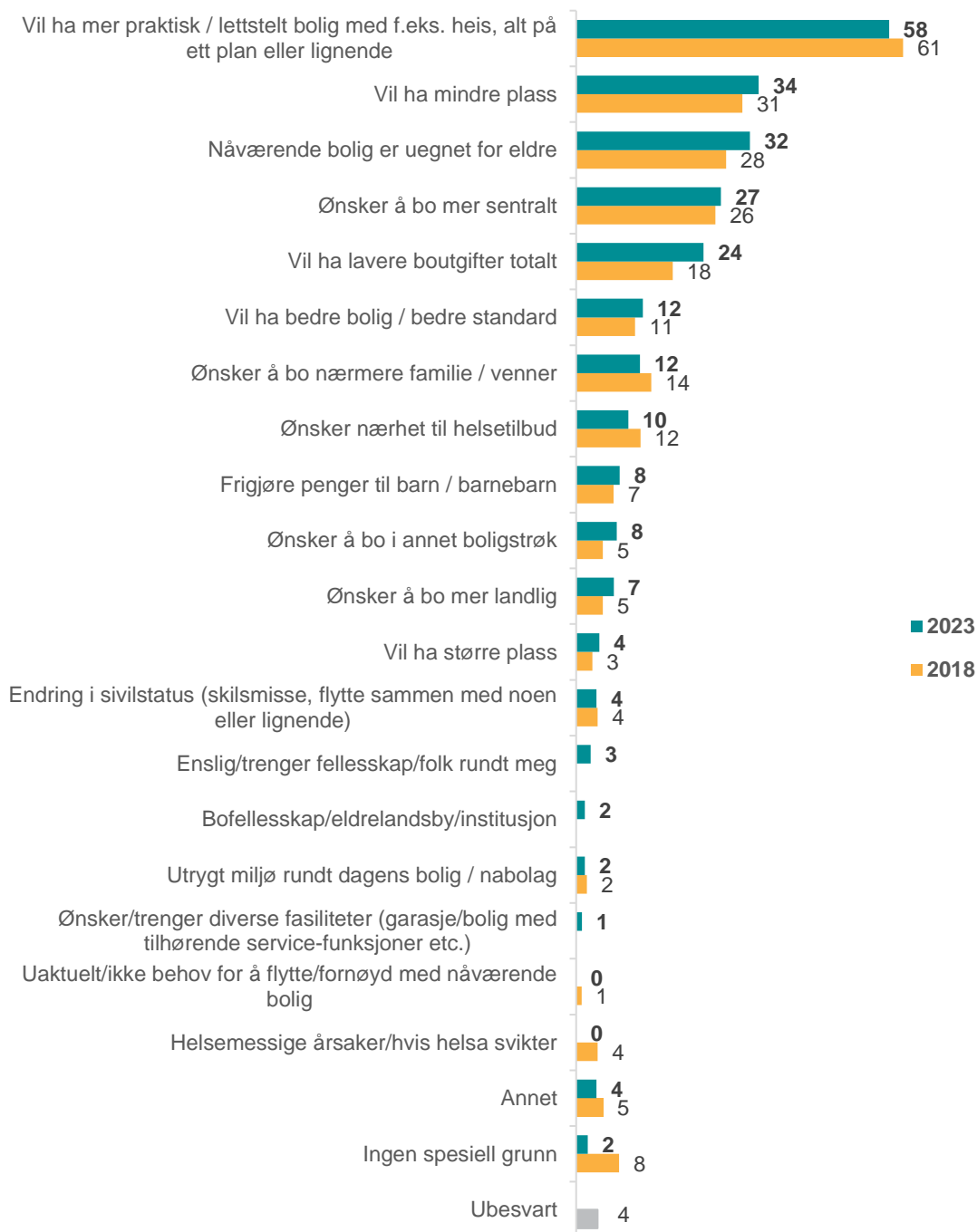
Det er tydelige forskjeller mellom i aldersgruppene. I den yngste aldersgruppen svarer nær én av tre at de helt sikkert eller kanskje regner med å flytte i løpet av de neste fem årene, mens i den eldste aldersgruppen svarer kun 19 prosent det samme. Det er også i den eldste aldersgruppen hvor andelen som er usikker på hvorvidt de kommer til å flytte, er høyest (25 %).

Når vi ser på svarene basert på hvor de bor i dag, ser vi at de som bor i leilighet, blokk eller bygård i større grad svarer at de ikke regner med å flytte (69 %), mens større andel enn gjennomsnittet blant de som bor i enebolig eller frittliggende hus svarer at de regner med å flytte de neste fem årene (7 prosent svarer ja, og 21 prosent svarer kanskje). De som bor sammen med andre svarer også i større grad at de ikke regner med å flytte i løpet av de neste fem årene (61 %), sammenlignet med de som bor alene (55 %).

4.2.2. Hindre for å flytte

I figur 19 ser vi at blant de som sier at de helt sikkert eller kanskje regner med å flytte i løpet av de neste fem årene, svarer nær seks av ti (58 %) at de ønsker å flytte for å få en mer praktisk og lettstelt bolig med for eksempel heis eller alt på ett plan. Én av tre svarer også spesifikt at de vil ha mindre plass og at nåværende bolig er uegnet for eldre. Andre grunner til at man planlegger å flytte som nevnes ofte er at man ønsker å bo mer sentralt (27 %), og at man vil ha lavere boutgifter totalt (24 %). Sammenlignet med 2018 svarer flere at de vil flytte fordi de vil ha mindre plass (35 % mot 31 %). Samtidig svarer flere at nåværende bolig er uegnet for eldre (32 % mot 28 %) og at de vil ha lavere boutgifter totalt (24 % mot 18 %).

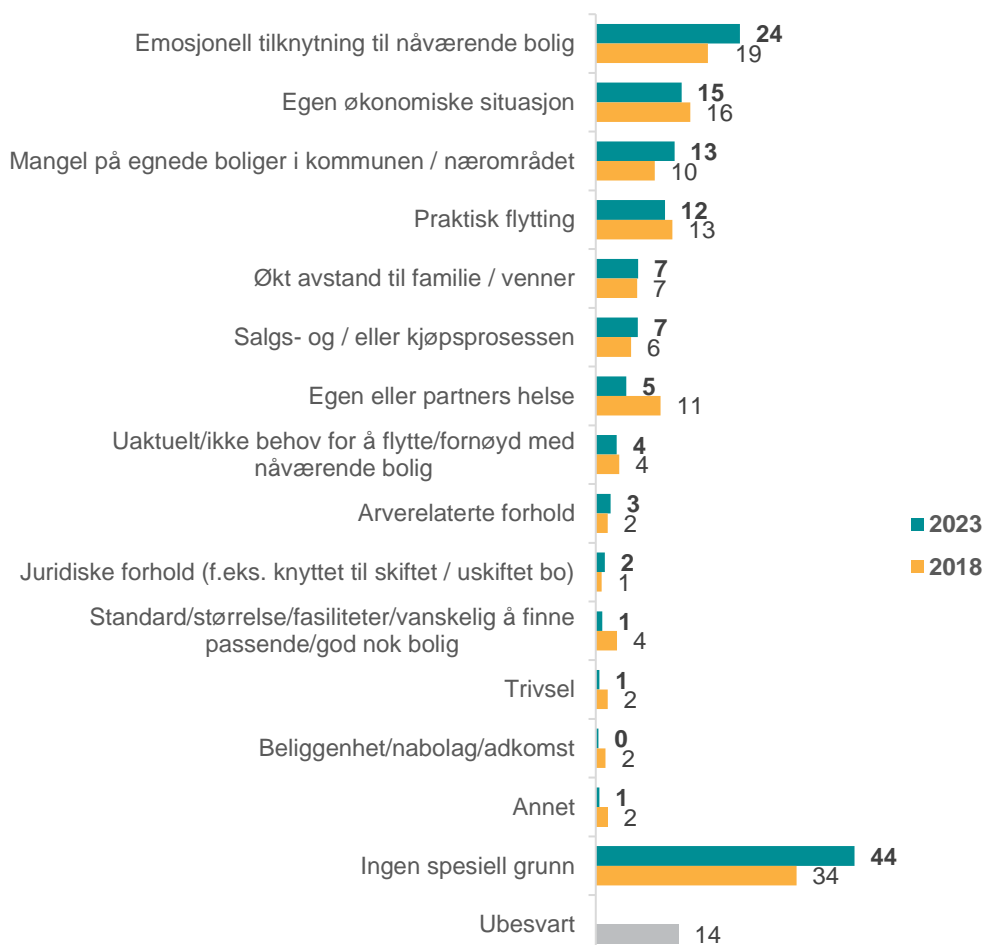
Figur 19: Hva er de viktigste grunnene til at du / dere vil flytte? (n=185)

Figur 20. viser svarfordeling på spørsmål om hvorvidt respondentene opplever at ulike forhold er til hinder for å flytte fra nåværende bolig. Dette spørsmålet gikk til alle respondentene og 44 prosent oppgir «ingen spesiell grunn», mens 24 prosent svarer at emosjonell tilknytning oppleves som et hinder.

Andre ting som nevnes som hindre er økonomisk situasjon (15 %), det praktiske som følger med flytting (12 %) og mangel på egnede boliger i kommunen eller nærområdet hvor man ønsker å bo (13 %). Det er de som bor i enebolig eller frittliggende hus som i størst grad svarer at de opplever emosjonell tilknytning som et hinder for å flytte (35 %). Blant dem som bor i leilighet, blokk eller bygård svarer kun 8 % at de opplever emosjonell tilknytning som hinder til å flytte.

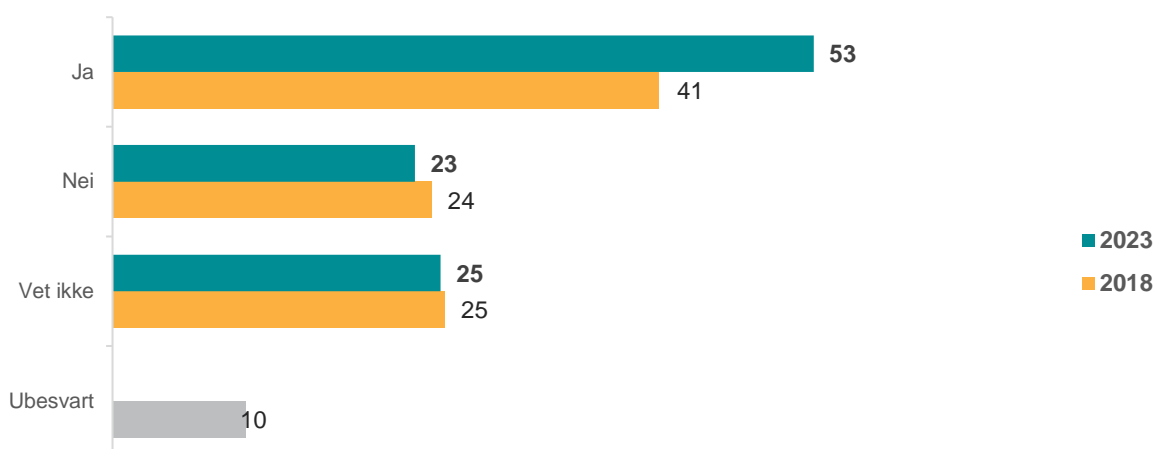
Figur 20: Nedenfor er en liste over ting som kan være til hinder for å flytte. Vil du si at noen av disse er til hinder for at du vil flytte til en annen bolig enn den du bor i dag? (n=3015)

4.2.3. Halvparten ville hatt råd til å kjøpe boligen de ønsker seg

Figur 21. illustrerer fordelingen på hvor mange som tror de ville hatt råd til å kjøpe boligen de ønsker seg om de hadde flyttet nå. Over halvparten svarer at de tror de ville hatt råd til å kjøpe boligen de ønsket seg hvis de skulle flytte. Dette er en økning fra 2018 der kun 41 % svarte «ja». Én av fire er usikre, mens nesten like mange tror ikke de ville hatt råd.

Figur 21: Dersom du skulle flytte nå, tror du at du ville hatt råd til å kjøpe boligen du ønsker deg (med tanke på størrelse, beliggenhet, bokkvaliteter mv.)? (n=3035)

Det er flere menn (60 %) enn gjennomsnittet som svarer at de har råd til den boligen de ønsker seg og i aldersgruppen 55-64 år er det også større andel enn gjennomsnittet som svarer at de ville hatt råd (57 %). De med høyere utdanning svarer oftere at de tror de ville hatt råd til å kjøpe boligen de ønsker seg enn dem med lavere utdanning. Blant dem som bor alene svarer at de har råd til den boligen de ønsker seg (42 %), mens blant dem som bor med partner er andelen som svarer «ja» 59 %.

Det er også, som forventet, en sammenheng med samlet husstandsinntekt hvor en større andel blant de med høy husstandsinntekt svarer at de tror de ville hatt råd til å kjøpe boligen de ønsker seg enn dem med lavere husstandsinntekt. Vi ser også at andelen som svarer dette er høyere blant de som bor sentralt (58 %), og lavere blant de som bor minst sentralt (35 %).

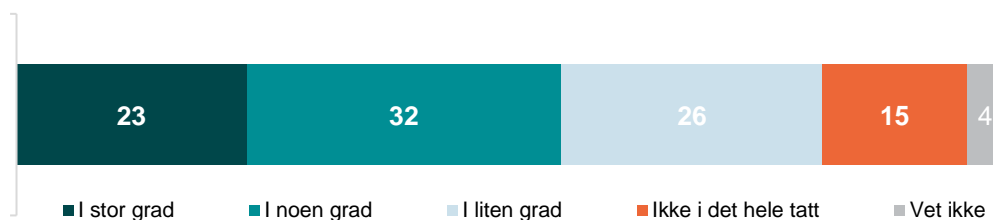
4.3. Tilpasninger i egen bolig

I årets undersøkelse har det i likhet med 2018 blitt kartlagt om nåværende bolig er tilpasset med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet, ulike tilpasninger som eventuelt er gjennomført og om man valgte boligen med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet. I tillegg har medlemmene blitt spurt om hvem de mener burde ha ansvaret for at eldre får en tilpasset bolig, og om hvor godt de kjenner til støtteordningene for å gjøre tilpasninger av boligen.

4.3.1. Bolig tilpasset endringer i funksjonsnivå

Figur 22. viser i hvilken grad medlemmenes nåværende bolig er tilpasset i forhold til funksjonsnivå eller bevegelighet.

Figur 22: I hvilken grad er din nåværende bolig tilpasset med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet? (n=3042)³

³ I 2023 har skalaen for spørsmålet blitt noe endret siden sist gjennomføring. Dette reduserer sammenligningsgrunnlaget mellom 2023 og 2018. I 2018 gikk skalaen opp til *meget stor grad*, og i 2023 går skalaen opp til *stor grad*.

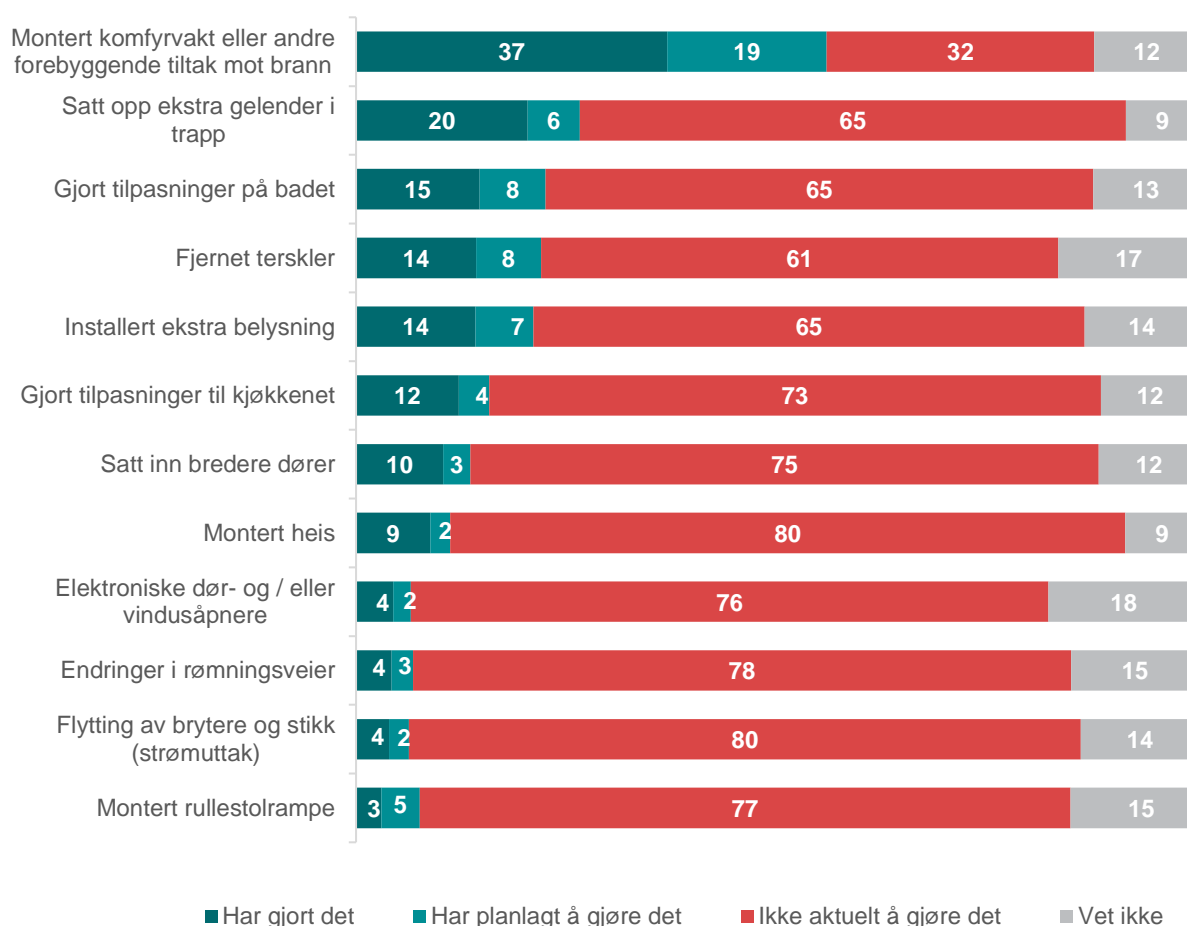

Over halvparten (55 %) av medlemmene bor i en bolig som i stor eller noen grad er tilpasset med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet. Av disse er det 23 prosent som svarer i stor grad og 32 prosent som svarer i noen grad. Kun 15 prosent svarer at de bor i en bolig som ikke er tilpasset i det hele tatt.

Flere kvinner (57 %) enn menn (53 %) svarer at boligen i noen eller stor grad er tilpasset med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet. Blant aldersgruppene er det flere alderen 75-84 år (59 %) som svarer at de bor i en bolig som er i noen eller stor grad tilpasset. 44 prosent av de under 65 år svare rat deres bolig er tilpasset i noen eller stor grad. Av de som bor i en leilighet, blokk eller bygård er det 43 prosent som svarer at deres bolig er tilpasset i stor grad mens 15 prosent av de som bor i enebolig eller frittliggende bolig hus svarer dette.

Videre har medlemmene blitt spurt om de har gjort eller har planer om å gjøre tilpasninger i boligen med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet. Figur 23. viser resultatene for årets undersøkelse, figur 24. viser en sammenligning mellom 2023 og 2018 og figur 25. gir en oversikt over de som svarer at de har gjort minst én av tilpasningene og de som minst har planer om å gjøre minst én av tilpasningene.

Figur 23: Er det gjort eller planlagt å gjøre tilpasninger for å forbedre tilgjengeligheten i boligen med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet? (n=3045)

Blant respondentene er det flest som svarer at de har montert komfyrvakt eller andre forebyggende tiltak mot brann (37 %), satt opp ekstra gelender (20 %) og gjort tilpasninger på badet (15 %). Det er også flest (19 %) som svarer at de planlegger å montere komfyrvakt eller andre forebyggende tiltak mot brann. Blant aldersgruppene er det flere blant de eldste medlemmene, over 85 år, som har montert komfyrvakt (43 %), satt opp ekstra gelender i trapp (28 %) og montert heis (17 %).

Bortsett fra å montere komfyrvakt eller andre forebyggende tiltak mot brann, er det et flertall blant medlemmene som svarer «ikke aktuelt å gjøre det» på alle tilpasningene. Tilpasningene som færrest svarer at de har gjort i boligen er å flytte brytere og stikk (strømuttak) (4 %) og montere rullestolrampe (3 %).

Figur 24: Er det gjort eller planlagt å gjøre tilpasninger for å forbedre tilgjengeligheten i boligen med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet?

- Andelen som har svart har gjort det og har planlagt å gjøre det 2023 (n=3045) vs. 2018 (n=1025)

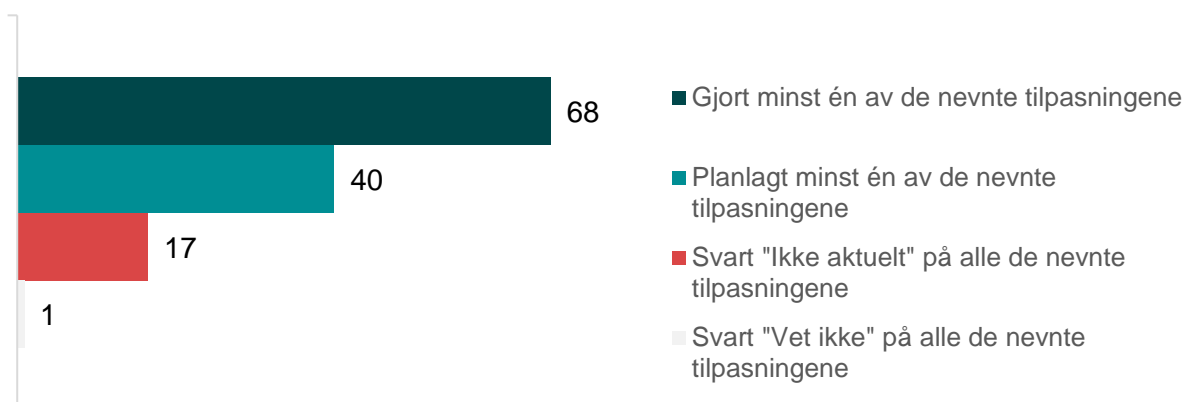

Å montere komfyrvakt eller andre forebyggende tiltak mot brann er klart den tilpasningen flest svarer at de har gjennomført i 2023. Det er det også den tilpasningen som flest planlegger å gjennomføre. Det er små forskjeller mellom 2018 og 2023 for dette spørsmålet.

Figur 25. er en oversikt over de som har gjennomført eller planlegger å gjennomføre minst ett tiltak for å forbedre tilgjengeligheten i boligen. I samme oversikt viser det andelene som svarer at det ikke er aktuelt å gjennomføre alle tilpasningene og de som svarer at de ikke vet på alle tilpasningene. Nesten 7 av 10 (68 %) svarer at det i deres bolig er blitt gjort minst ett tiltak for å forbedre tilgjengeligheten i boligen. Videre er det 4 av 10 medlemmer som planlegger å gjennomføre minst ett av de nevnte tiltakene i boligen og 1 av 5 svarer at det ikke er aktuelt å gjennomføre tilpasninger. De eldste svarer oftere enn de yngste at det er gjennomført minst en tilpasning av boligen. 78 prosent av de over 85 år svarer dette mot 58 prosent av de mellom 55 og 64 år.

Figur 25: Er det gjort eller planlagt å gjøre tilpasninger for å forbedre tilgjengeligheten i boligen med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet? (n=3045)

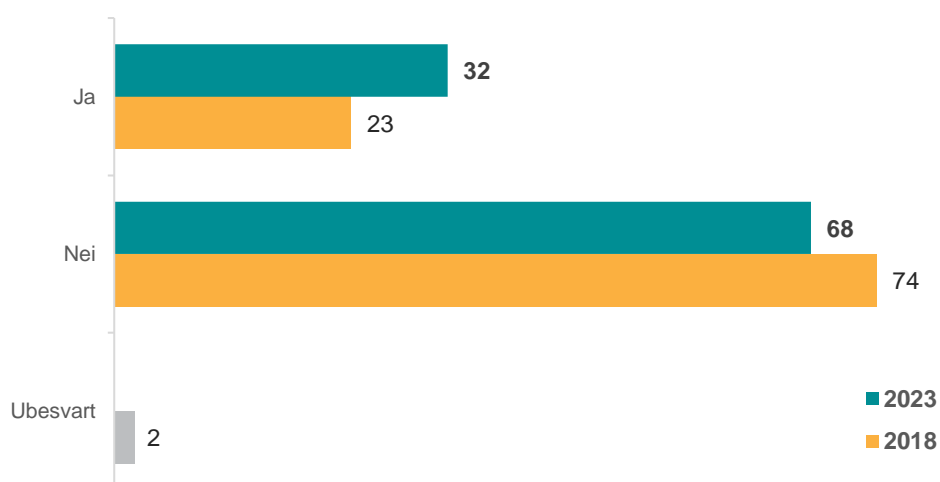
Sammenstilling av svar på tvers av de nevnte tiltakene

Med tanke på respondentenes boligtype er det færre (64 %) blant de som bor i enebolig eller frittliggende hus som har gjort tilpasninger for å øke tilgjengeligheten på boligen, samtidig er det flere av disse (46 %) som svarer at de *planlegger* å gjennomføre minst en tilpasning. Blant de som bor i leilighet, blokk og bygård er det en større andel sammenliknet med gjennomsnittet, mer enn 7 av 10 (74 %), som har utført minst en tilpasning av boligen med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet.

I likhet med 2018 har medlemmene blitt spurt om de har valgt nåværende bolig med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet. Figur 26 viser resultatene for både 2023 og 2018. Sammenlignet med forrige gjennomføring er det i år flere som har valgt nåværende bolig med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet. 1 av 3 svarer dette i 2023 (32 %) og nær en av fem (23 %) i 2018.

Figur 26: Har du / dere valgt nåværende bolig med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet? (n=3039)

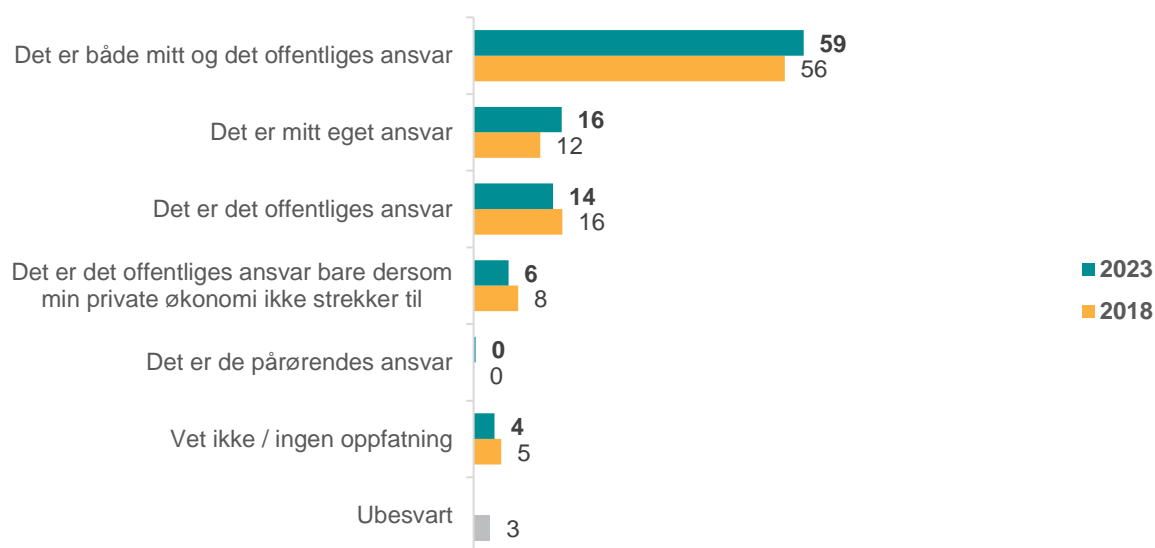
Blant aldersgruppene er flere blant de over 85 år (40 %) som har valgt nåværende bolig med tanke på endring i funksjonsnivå eller bevegelighet, mens blant de mellom 55-64 år er det en tilsvarende andel 20 %. Det er også noe forskjeller mellom kjønn der 29 % av mennene svarer dette mot 36% av kvinnene.

Ser vi på boligtype er det nesten 6 av 10 (57 %) blant de som bor i leilighet, blokk eller bygård som har valgt nåværende bolig med tanke på endringer i funksjonsnivå og bevegelighet. Dette kan ses i sammenheng at det er også en større andel blant denne boligtypen som har gjort minst en av tilpasningene nevnt i figur 23.

4.3.2. Den enkelte og det offentlige ansvar å sikre bokvalitet blant eldre

Respondentene har videre blitt spurt om hvem de mener skal ha ansvar for å sikre at eldre får en tilgjengelig/tilpasset bolig dersom de trenger dette grunnet endret helsetilstand. Figur 27. viser en sammenligning av resultatene i 2023 og 2018.

Figur 27: Hvem mener du har ansvar for å sikre at eldre får en tilgjengelig / tilpasset bolig dersom de trenger dette på grunn av endringer i helsetilstand? (n=3043)

Seks av ti (59 %) svarer at det er både den enkelte og det offentlige ansvar å sikre at eldre får en tilgjengelig/tilpasset bolig dersom de trenger det grunnet endret helsetilstand. Dette er noen flere enn forrige gjennomføring der 56 prosent svarte det samme. 16 prosent svarer i 2023 at dette ansvaret deres eget, og 14 prosent svarer at det er det offentlige ansvar. Ingen av respondentene svarer at det er de pårørende som burde være ansvarlig.

Ser vi på husstandenes bruttoinntekt, er det færre blant de som har en inntekt på over 1 million kroner (9 %) som svarer at det er det offentlige ansvar å sikre bolig for eldre grunnet endret helsetilstand. Samtidig er det flere blant de som tjener mindre enn 300 000 kr (22 %) som svarer dette.

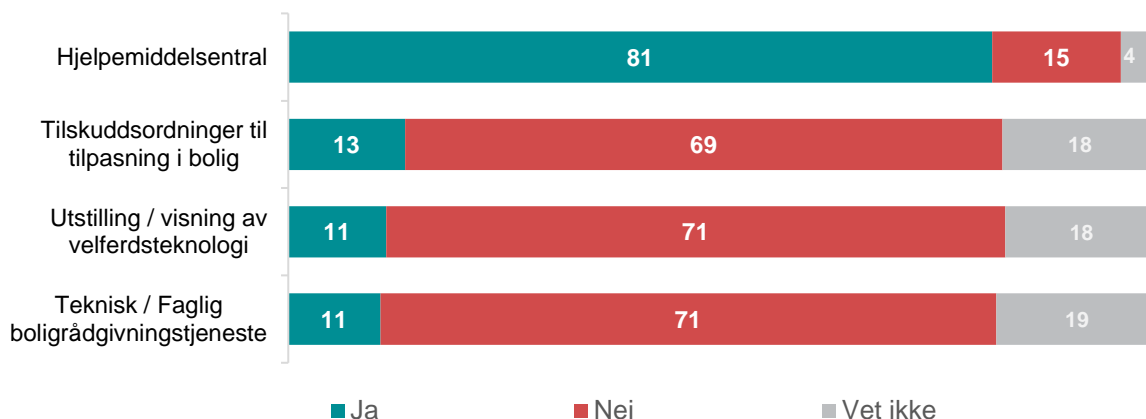
4.3.3. Kjennskap til tilbud for eldre

I årets undersøkelse har respondentene blitt spurt om de kjenner til ulike tilbud i deres kommune. I gjennomføringen fra 2018 var dette spørsmål strukturert noe annerledes enn sist⁴. Figur 28. viser medlemmenes kjennskap til nevnte tilbud i sin kommune fra årets undersøkelse.

Flest respondenter svarer at de kjenner til hjelpemiddelsentralen, 8 av 10 svarer at de kjenner til dette tilbudet i sin kommune. Det er flere blant de over 85 år (85 %) som kjenner til hjelpemiddelsentralen i sin kommune. For de tre andre tilbudene er kjennskapen merkbart lavere. 13 prosent kjenner til tilskuddsordninger til tilpasning i boligen og kjennskapen til både utstilling/visning av velferdsteknologi og teknisk/faglig boligrådgivningstjeneste er kjent blant 11 prosent av respondentene.

Figur 28: Kjenner du til noen av disse tilbudene i din kommune? (n=3045)

⁴ Sist skulle medlemmene skulle svare på om de kjenner til en annen liste av ordninger for å gjøre tilpasninger i egen bolig

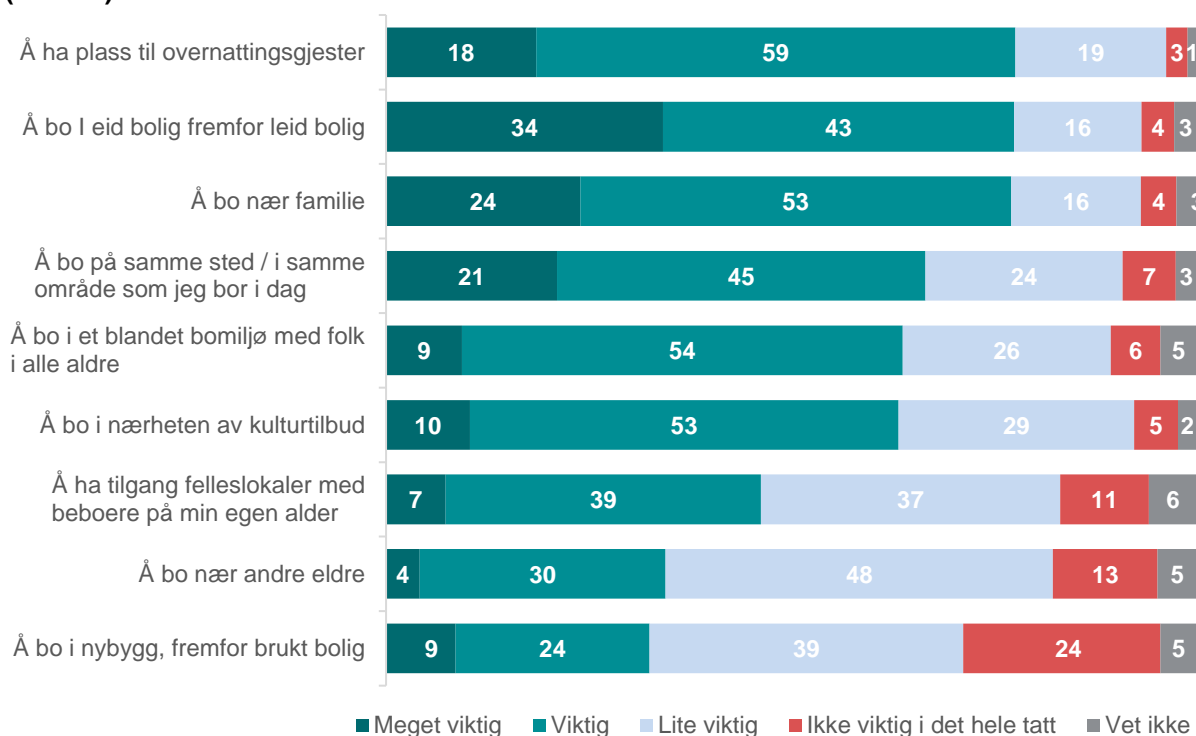

4.4. Bønsker for fremtiden

I likhet med 2018 har vi spurt respondentene om hvordan de ønsker å bo i fremtiden. Spørsmålet fra 2018-undersøkelsen om respondentene foretrekker å leie eller eie bolig er ikke med i årets undersøkelse.

Respondentene ble spurt om hvor viktig ulike faktorer er for boligen de ønsker å bo i i alderdommen. Resultatene for 2023 er vist i figur 29 og figur 30 viser andelen som svarer viktig/meget viktig og lite/ikke viktig i 2023 sammenliknet med 2018. I årets undersøkelse ble det lagt inn to svaralternativer; *å ha plass til overnattingsgjester* og *å bo i eid bolig fremfor leid bolig*⁵.

Figur 29: Tenk på boligen du tror du vil bo i i alderdommen. Hvor viktig er følgende for deg? (n=3045)

I 2023 er det flest som anser det viktig eller meget viktig å ha plass til overnattingsgjester (78 %) etterfulgt av å eie boligen de bor (77 %) og å bo nær familie (77 %). Det som fremstår som mest viktig

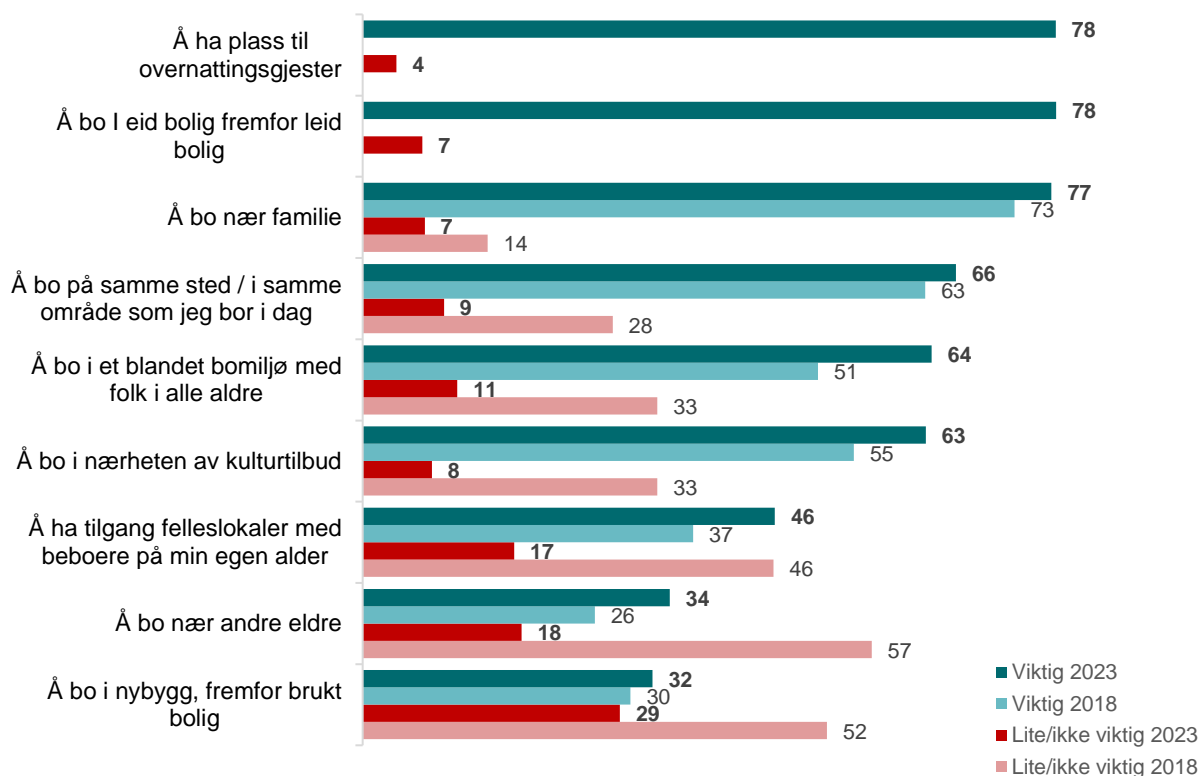
⁵ De nye svaralternativene kan ha betydning for sammenlikningen mellom de to årgangene.

ved boligen medlemmene tror de vil bo i i alderdommen er å bo i eid bolig fremfor leid bolig (34 % meget viktig). Videre er det 24 prosent som svarer at det er meget viktig å bo nær familie, tilsvarende andel svarte dette i 2018 (25 %).

Kjønnsforskjellene er relativt tydelig for viktigheten til flere av forholdene ved boligen i alderdommen. Blant medlemmene anser kvinnene de fleste av forholdene som mer viktige enn mennene. Spesielt er dette for andelen som svarer; å bo i nærheten av kulturtilbud. Her svarer 73 prosent av kvinnene at dette er viktig/meget viktig for bolig i alderdommen mot 54 prosent av mennene. Andre forskjeller er om medlemmene bor alene eller med andre. 43 prosent av medlemmene som bor alene anser det viktig eller meget viktig å bo i nærheten av andre eldre, sammenlignet med 29 prosent av de som bor med andre.

Å bo i nye bygg fremstår som minst viktig for medlemmene. Av medlemmene er det 24 prosent som svarer at dette er ikke viktig i det hele tatt. Å bo nær eldre oppfattes også som å være lite viktig for de eldre medlemmene. 6 av 10 svarer at dette er lite viktig eller ikke viktig i det hele tatt, 13 prosent av disse svarer at det ikke er viktig i det hele tatt.

Figur 30: Tenk på boligen du tror du vil bo i i alderdommen. Hvor viktig er følgende for deg? 2023 (n=3045) vs. 2018 (n=1025) – andelen som svarer Viktig/Meget viktig

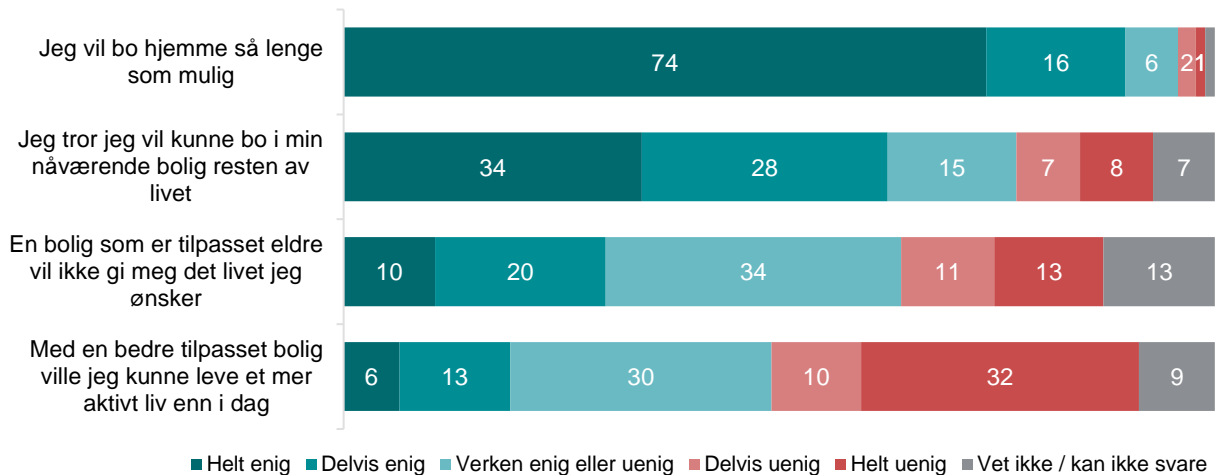

Et forhold som kan oppfattes som mer viktig i 2023 enn i 2018 er det å bo i et blandet bomiljø med folk i alle aldre. I 2018 svarte 51 prosent at det er viktig eller meget viktig å bo i et blandet bomiljø mot 64 prosent i 2023.

4.4.1. Mange vil bo hjemme så lenge som mulig

I likhet med gjennomføringen i 2018 har medlemmene i 2023 blitt spurt om hvor enige de er i fire ulike utsagn om alderdom og boforhold, knyttet til forhold rundt deres bosituasjon i dag og tilpasninger av deres bolig. Figur 31. viser resultatene for undersøkelsen i år, og figur 32 viser en sammenligning av andelen som svarer delvis/helt enig i 2023 og 2018.

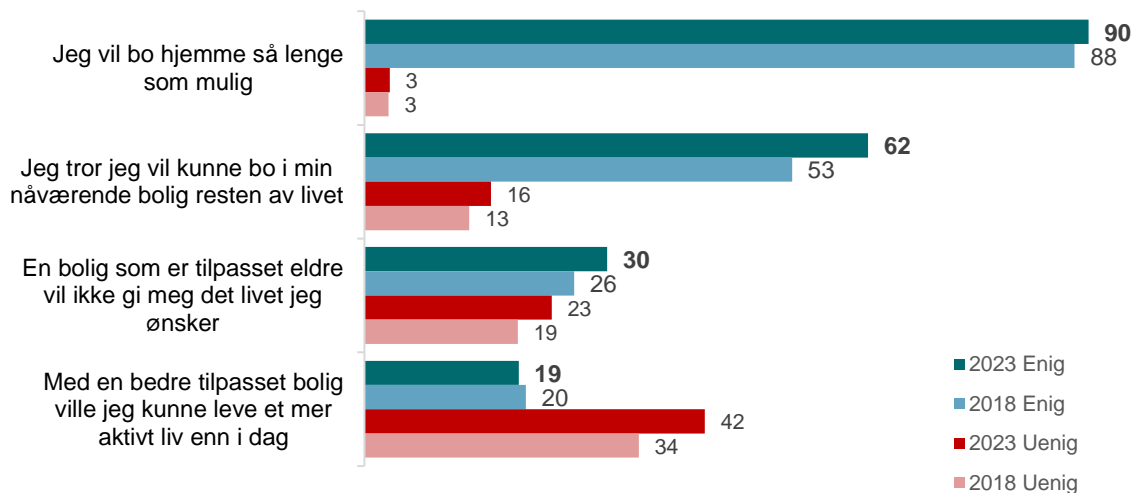
Figur 31: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn? (n=3045)

I likhet med 2018 (88 %) er det stor enighet om at man vil bo hjemme så lenge som mulig. Ni av ti (90%) er helt eller delvis enige i dette, og kun 3 prosent er helt eller delvis uenig. Den høye andelen som er enige er gjennomgående for alle undergruppene. Blant de som er over 85 år er denne andelen noe høyere (94 %) enn totalen.

Over 6 av 10 (62 %) er delvis eller helt enig at de tror de vil kunne bo i sin nåværende bolig resten av livet. Dette er en noe høyere andel enn de som var enige i 2018 (53 %). Blant undergruppene er det flere over 85 år (74 %) som er enige at de tror de kan bo i nærværende bolig resten av livet. Færre blant de som bor i rekke- eller kjedehus (49 %) er helt eller delvis enig i at de tror de vil kunne bo i nærværende bolig resten av livet. Blant de som bor i leilighet, blokk eller bygård er det over 7 av 10 (74 %) som er delvis eller helt enig i dette. De som har gjort tilpasninger av sin nåværende bolig svarer i større grad enn totalen at de kunne bo i nåværende bolig.

Figur 32: Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn? 2023 (n=3045) vs. 2018 (n=1025) – andelen som har svart helt/delvis enig

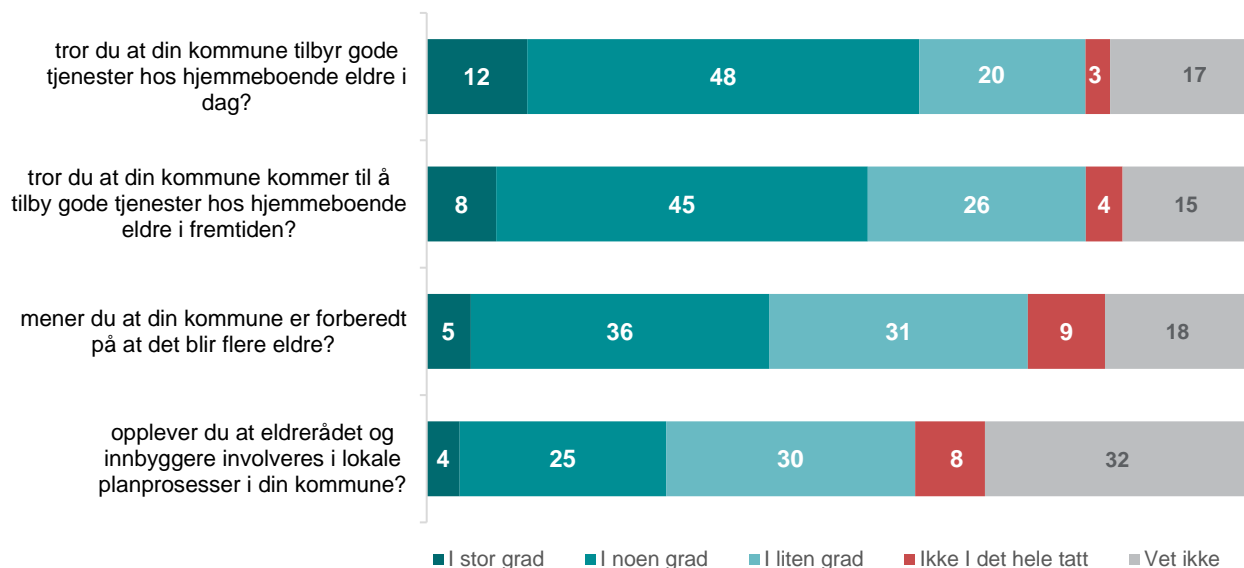
I likhet med 2018, er det i år delte meninger blant medlemmene om hvorvidt en tilpasset bolig for eldre vil kunne gi dem det livet de ønsker. 3 av 10 er delvis eller helt enig at en tilpasset bolig for eldre ikke vil kunne gi dem det livet de ønsker, mens 23 prosent svarer at de er delvis eller helt uenige i dette. Det er flere blant de eldste medlemmene (85+ år) som er enig (36 %) i at en tilpasset bolig ikke vil kunne gi dem det livet de ønsker.

Blant respondentene er det en stor andel som ikke tror at tilpasset bolig vil kunne gi dem et mer aktivt liv enn i dag. Litt over 4 av 10 (42 %) er delvis eller helt uenige i påstanden mens 2 av 10 (19 %) svarer at de er delvis eller helt enig. I 2018 var andelen blant de som var uenige (34 %) noe mindre. Blant de som har gjort tilpasninger av sin bolig er det 38 prosent som er uenige at en tilpasset bolig vil kunne gi dem et mer aktivt liv.

4.4.2. Kommunen for de eldre

Videre har medlemmene i årets undersøkelse blitt bedt om å ta stilling til fire spørsmål om forhold rundt kommunene de bor i. Dette er et nytt spørsmål i 2023.

Figur 33: Ta stilling til følgende spørsmål om din kommune: i hvilken grad ...? (n=3045)

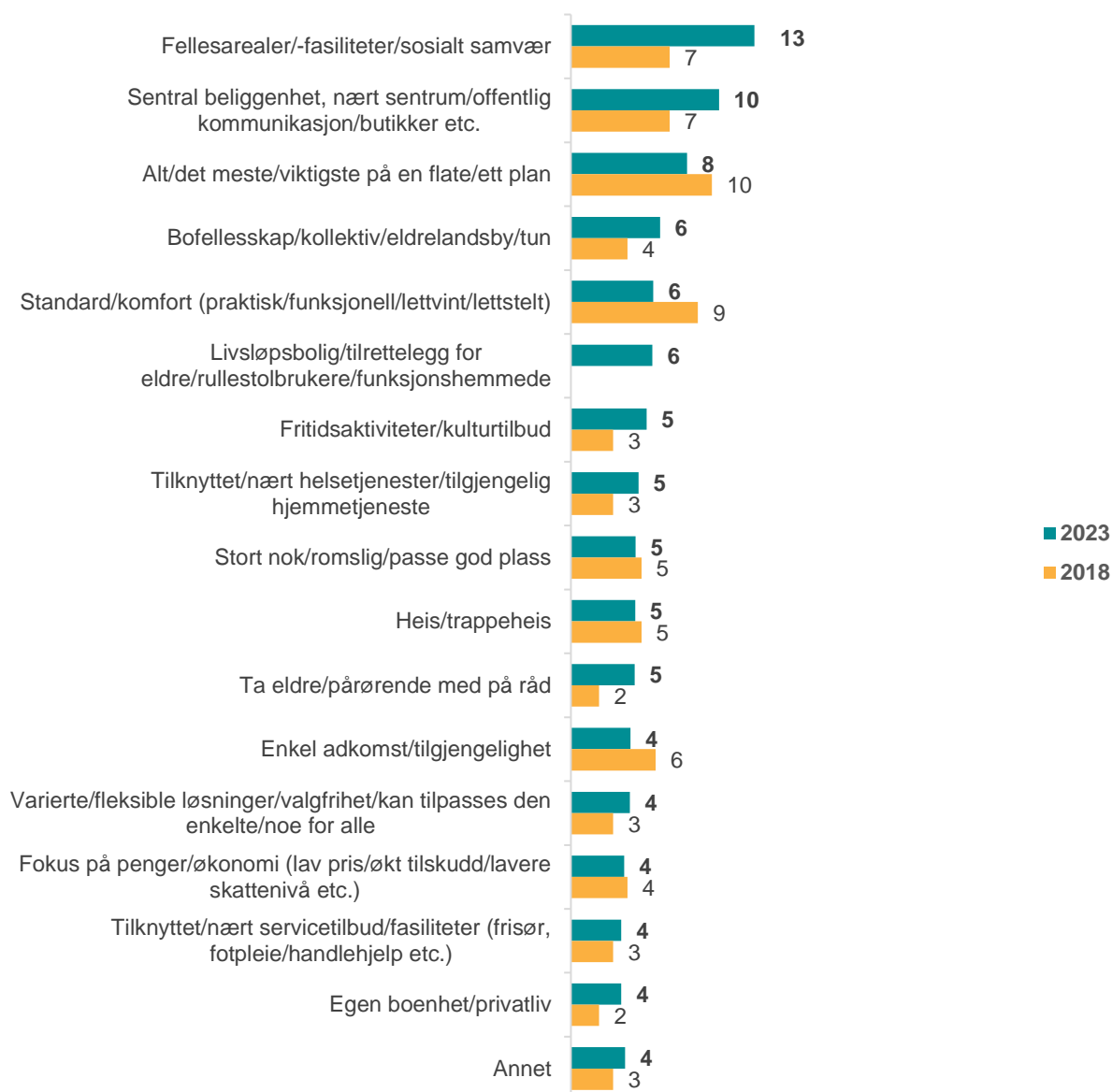
6 av 10 medlemmer tror i noen eller stor grad at deres kommune tilbyr gode tjenester hos hjemmeboende eldre i dag. Kun 3 prosent svarer ikke i det hele tatt. Et flertall av respondentene tror at kommunen kommer til å tilby gode tjenester hos hjemmeboende eldre i fremtiden (54 %) og rundt 4 av 10 mener i noen eller stor grad at deres kommune er forberedt på at det blir flere eldre mens 9 prosent svarer «ikke i det hele tatt». På disse tre spørsmålene er det flere blant de over 85 år som i stor- eller noen grad er enig i utsagnene. Det er også flere blant de som bor minst sentralt som i stor- eller noen grad er enig i utsagnene.

Når respondentene skal ta stilling til i hvilken grad eldrerådet og innbyggere involveres i lokale planprosesser i sin kommune er det 3 av 10 (31 %) som opplever dette i noen eller stor grad. 8 prosent opplever ikke dette i det hele tatt. Kun 2 av 10 (18 %) under 65 år svarer at de opplever dette i noen eller stor grad.

Figur 34. viser hvilke råd respondentene ville ha gitt til de som skal utforme fremtidens boliger for eldre. Her er det stor spredning blant svarene oppgitt av medlemmene. Noen av rådene tilsvarer det samme som i 2018. Det er likevel flere råd i årets undersøkelse som avviker fra det som ble svart i 2018, så det har blitt laget nye kategorier som skal fange opp disse rådene. Det som nevnes i størst grad er ønsket om fellesarealer/fasiliteter og sosialt samvær, 13 prosent svarer dette. Videre er det 11 prosent som svarer at de råder til å ha boliger med sentral beliggenhet med nærhet til offentlig kommunikasjon og butikker. 8 prosent svarer at boligen burde vært utformet slik at alt er på ett plan.

Figur 34: Hvis du kunne gitt et råd til de som skal utforme fremtidens boliger for eldre, hvilke råd ville du gitt? (n=2943)⁶

4.5. Mottak av hjelp hjemme

I årets undersøkelse har det blitt lagt inn en ny seksjon med spørsmål som har som hensikt å gi en oversikt over behovet og omfanget av hjelpen respondentene får i boligen sin i dag, samt hvilke tjenester de ser for seg å kunne trenge i fremtiden. Oppsummert er det slik at de aller fleste opplever at de håndterer det praktiske i hjemmet selv, men av bakgrunnsvariabler varierer det i størst grad med alder.

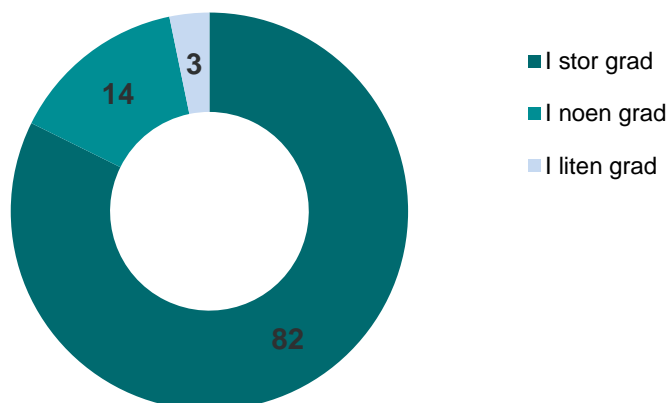
4.5.1. Mange er selvstendige i eget hjem

Figur 33. viser at i gjennomsnitt svarer mer enn åtte av ti at de er i god nok form til å gjøre praktiske gjøremål hjemme som de har vært vant med å ordne selv. 14 prosent svarer at de i noen grad klarer

⁶ Figuren viser svarene som ble nevnt av minst 4 %, se fullstendig liste i vedlegg. 49 % har svart «vet ikke»

det, mens kun 3 prosent klarer det i liten grad. Ingen av respondentene svarte at de ikke klarer å gjøre praktiske gjøremål i det hele tatt.

Figur 33: I hvilken grad er du nå i god nok form til å gjøre praktiske gjøremål hjemme, som du har vært vant til å ordne selv? (n=3044)

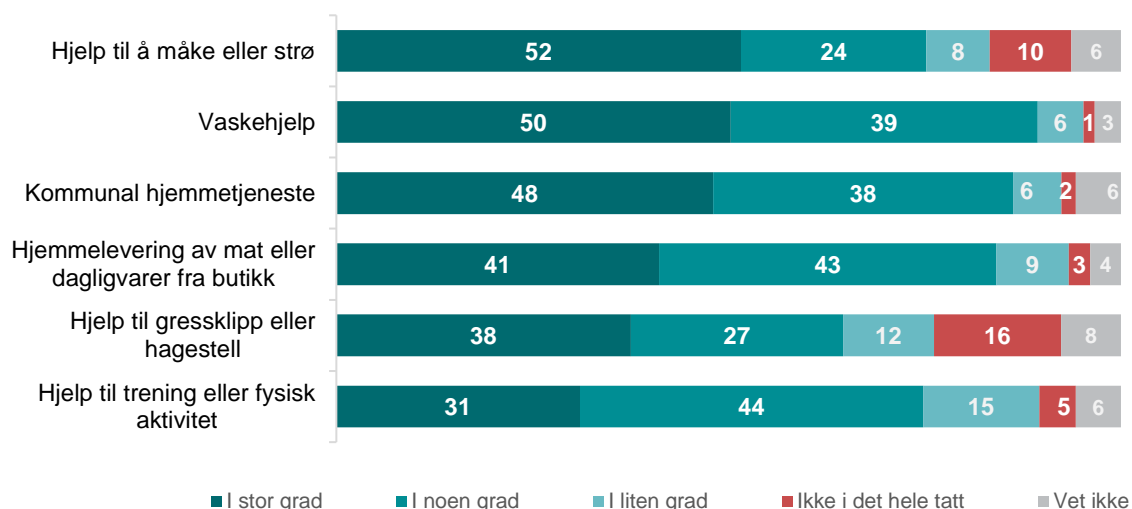
Som forventet er det større andel blant de yngste i utvalget som klarer praktiske gjøremål hjemme som før, sammenliknet med gjennomsnittet. 92 prosent i aldersgruppen 55-64 år og 91 prosent i aldersgruppen 65-74 år er like praktisk selvstendige i hjemmet som tidligere. Blant personer som er 85 år eller eldre er det på den andre siden færre enn gjennomsnittet som svarer at de klarer praktiske gjøremål hjemme som før. Kun 56 prosent i denne aldersgruppen svarer dette.

Andre viktige faktorer er om man bor sammen med noen eller ikke og inntektsnivå. Det er færre blant de som bor alene som svarer at de i stor grad mestrer praktiske gjøremål hjemme (77 prosent). På den andre siden er det 85 prosent av de som bor sammen med noen som svarer det samme, signifikant større andel enn gjennomsnittet. Når det gjelder økonomi er det de med lavest inntekt som i minst grad svarer at de mestrer praktiske gjøremål som tidligere. Andelen som svarer at de i stor grad er i god nok form til å gjøre praktiske gjøremål hjemme, som de har vært vant til å ordne selv, øker jevnt med inntekt. 65 og 73 prosent av de som har under 249 999 og mellom 250 – 499 999 kroner i årlig bruttoinntekt mestrer det i stor grad, mens 84 og 94 prosent av de med 500 000 – 999 999 og 1 000 000 i årsinntekt svarer tilsvarende.

4.5.2. Fremtidig behov for ulike tjenester

Respondentene har også svart på hvilken grad ulike tjenester kan bidra til at de som gamle vil kunne bo lenger hjemme i sin egen bolig. Halvparten svarer at de i stor grad kommer til å ha behov for hjelp til fysisk husarbeid, som å måke- og strø og vaskehjelp, samt kommunal hjemmetjeneste, for å bo lenger hjemme.

Figur 34: I hvilken grad tror du følgende tjenester vil kunne gjøre at du som gammel vil kunne bo lenger hjemme i din egen bolig? (n=3045)

Med unntak av kommunal hjemmetjeneste er det en større andel kvinner enn menn, sammenliknet med gjennomsnittet, som svarer at de i stor grad vil ha behov for alle de ulike tjenestene listet opp i figur 34. i fremtiden for at de skal kunne bo lenger hjemme i sin egen bolig.

Kombinerer vi de som svarer i stor og noen grad på behov for ulike tjenester, er det flest som svarer at de tror vaskehjelp og hjemlevering av mat vil gjøre at de kan bo lenger hjemme. Med denne måten å slå sammen kategorier på er det færrest som svarer at de tror de behøver hjelp til gressklipp eller hagestell. Her må det imidlertid tas hensyn til at det antakelig ikke er alle som har hage, og på denne måten ikke nødvendigvis behøver slikt stell. Signifikant større andel blant de som bor i enebolig/frittliggende hus eller rekke-/kjedehus svarer at de i stor- og noen grad vil ha behov for denne typen tjeneste i fremtiden.

Som en oppfølging til spørsmålet om hvilke tjenester respondentene tror vil gjøre at de som gammel vil kunne bo i sin egen bolig inn i alderdommen, kunne de også svare på et åpent spørsmål om det var andre tjenester enn de som er listet opp i figur 34. som vil gjøre dem i stand til å bo lenger hjemme. Dette er illustrert i figur 35.

Figur 35: Er det andre tjenester i hjemmet som gjør at du som gammel vil kunne bo lenger hjemme i din egen bolig? (n=2899) – Omkodet åpent spørsmål⁷

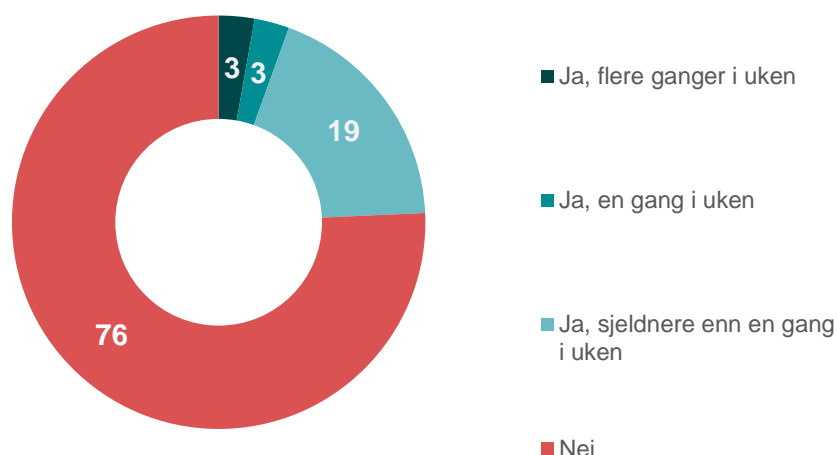
Her ser vi at det er mange som nevner vedlikeholdstjenester som reparasjon og vaktmestertjenester eller rengjøring og husarbeid. Det er også en del som nevner transport, sosiale aktiviteter eller sammenkomster og en kategori som omfatter mer fleksible hjelpetiltak eller tjenester.

4.5.3. Hvem tar de imot hjelp fra

Videre er det nyttig å vite hvem de som mottar hjelp til ulike tjenester og oppgaver hjemme stort sett mottar hjelp fra. For det første er det relativt mange som svarer at de aldri mottar hjelp fra noen som ikke bor i deres husstand (79 prosent). For det andre er det 19 prosent som svarer at de sjeldnere enn en gang i uken mottar hjelp fra noen utenfor husstanden – det vil kunne omfatte mer fleksible og sporadiske oppgaver for eksempel. Totalt 6 prosent mottar hjelp fra noen utenfor husstanden relativt ofte, enten en gang i uken (3 prosent) eller flere ganger i uken (3 prosent).

Figur 35: Er det noen som ikke bor i din husstand som regelmessig pleier å hjelpe deg med praktiske gjøremål hjemme? (n=3042)

⁷ Figuren viser svarene som ble nevnt av minst 2 prosent. Se fullstendig liste i vedlegg. 71 prosent har svart «Nei»

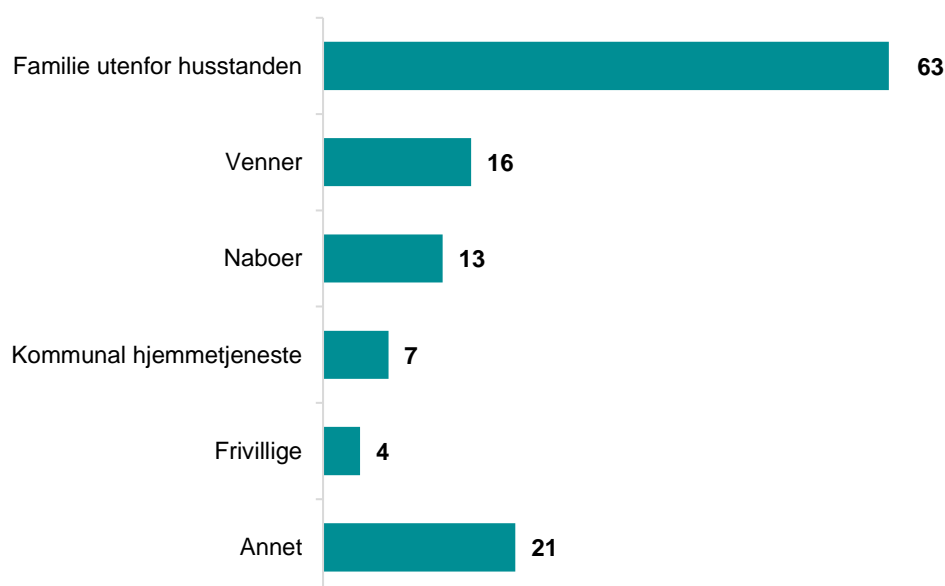

Det er særlig de eldste som mottar hyppig hjelp til praktiske gjøremål hjemme fra noen de ikke bor sammen med. 18 prosent blant de som er 85 år eller eldre mottar hjelp ukentlig eller oftere. Det er også en signifikant større andel som mottar hjelp fra utenfor husstanden ukentlig eller oftere blant de som bor alene (8 prosent).

Figur 36. viser videre at blant de som svarte på at de får hjelp fra noen utenfor husstanden i en eller annen grad (flere ganger i uken, en gang i uken eller sjeldnere enn en gang i uken) svarer de aller fleste at de får det fra familie utenfor husstanden (63 prosent). En del mottar også hjelp fra venner (16 prosent) og/eller naboer (13 prosent). 7 prosent får hjelp fra kommunal hjemmetjeneste og 4 prosent fra frivillige.

Figur 36: Hvem er det som hjelper deg i hjemmet?

Filter: De som får hjelp med praktiske gjøremål hjemme fra noen utenfor husstanden (n=731)

Det er en del som svarer «annet» på spørsmålet om hvem som hjelper de hjemme, mange av disse svarene ville kunne bli plassert under de øvrige kategoriene, og dreier seg hovedsakelig om familie utenfor husstanden, men en del svarer også at de får hjelp fra familie som bor i samme husstand og vaskehjelp.

På spørsmålet om hvilke tjenester de mottar er det en stor andel som ikke kjente seg igjen i svaralternativene i undersøkelsen. I figur 37. ser vi at nesten halvparten svarer at de ikke mottar noen av tjenestene nevnt i undersøkelsen. Blant disse svarene vet vi ikke hvem respondentene mottar hjelp fra, men basert på de som har svart svaralternativet *annet* kan vi anta at svarer består av en variasjon av typen vaskehjelp, hjemmehjelp, IT-hjelp, hjelp til husarbeid og hage- og vedlikeholdsarbeid.

Mange har også under *annet* svart at de ikke bruker noen tjenester til praktiske gjøremål i hjemmet, og har således kommet skjært ut fra tidligere i spørreskjema. Det ser ut til, basert på svarene, at mange mottar sporadisk hjelp når det er aktuelt, men bruker ikke bestemte eller faste tjenester til dette formål. På de øvrige svaralternativene er det flest, 27 prosent, som får hjelp fra vaskehjelp, 22 prosent mottar hjelp til å måke eller strø og 17 prosent til hagearbeid.

Figur 37: Mottar eller bruker du noen av disse tjenestene i hjemmet?

Filter: De som får hjelp med praktiske gjøremål hjemme fra noen utenfor husstanden (n=683)

Respondentene har videre fått spørsmål om de betaler for tjenestene de bruker. Over 50 prosent svarer at de ikke selv betaler for tjenester til praktiske gjøremål. Det kan for eksempel dreie seg om at de mottar hjelp fra familie fremfor tjenester eller at de ikke bruker tjenester i det hele tatt.

Figur 38: Hvilke av disse tjenestene betaler du for selv?

Filter: De som får hjelp med praktiske gjøremål hjemme fra noen utenfor husstanden (n=614)

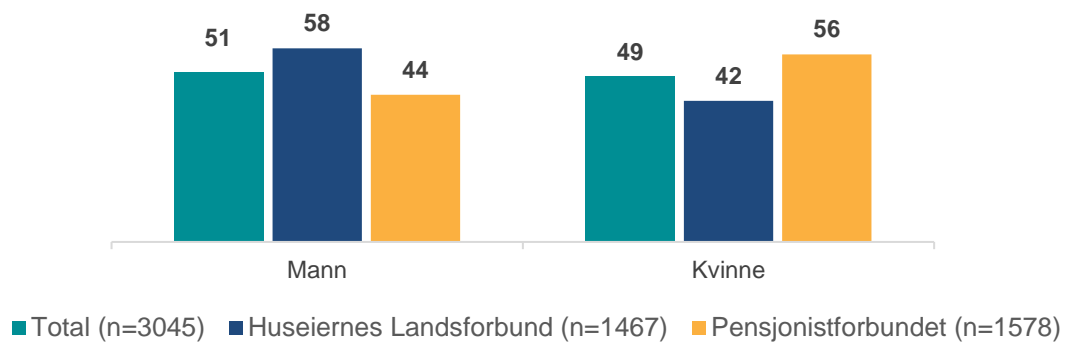
Figur 38 viser at det er flest som betaler for er tjenester som hjelper til med å måke eller strø og hagehjelp, henholdsvis 19 og 14 prosent av de som har svart på foregående spørsmål om at de mottar hjelp hjemme fra noen utenfor husstanden.

I tillegg er det 1 av 10 som selv betaler for vaskehjelp og for kommunal hjemmetjeneste. 7 prosent betaler for hjemleveringstjenester av mat og dagligvarer og 4 prosent betaler for tjenester som hjelper til med trening og fysisk aktivitet.

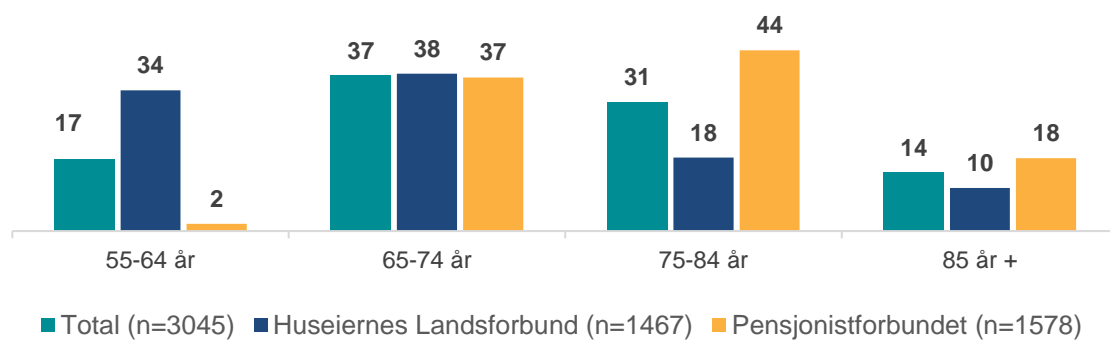
Vedlegg

Demografiske variabler

Figur 39: Kjønn blant de som har svart på undersøkelsen, totalt og fordelt på medlemmer fra Huseierne og Pensjonistforbundet

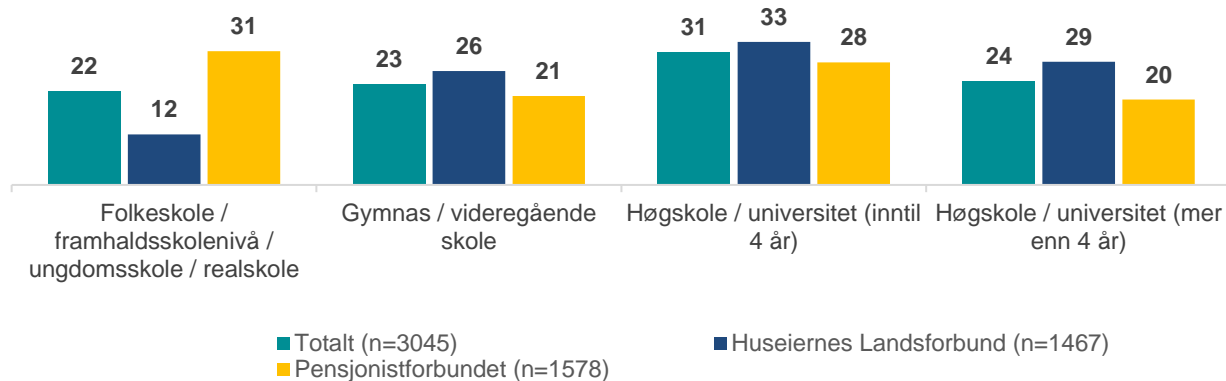

Figur 40: Alder blant de som har svart på undersøkelsen, totalt og fordelt på medlemmer fra Huseierne og Pensjonistforbundet

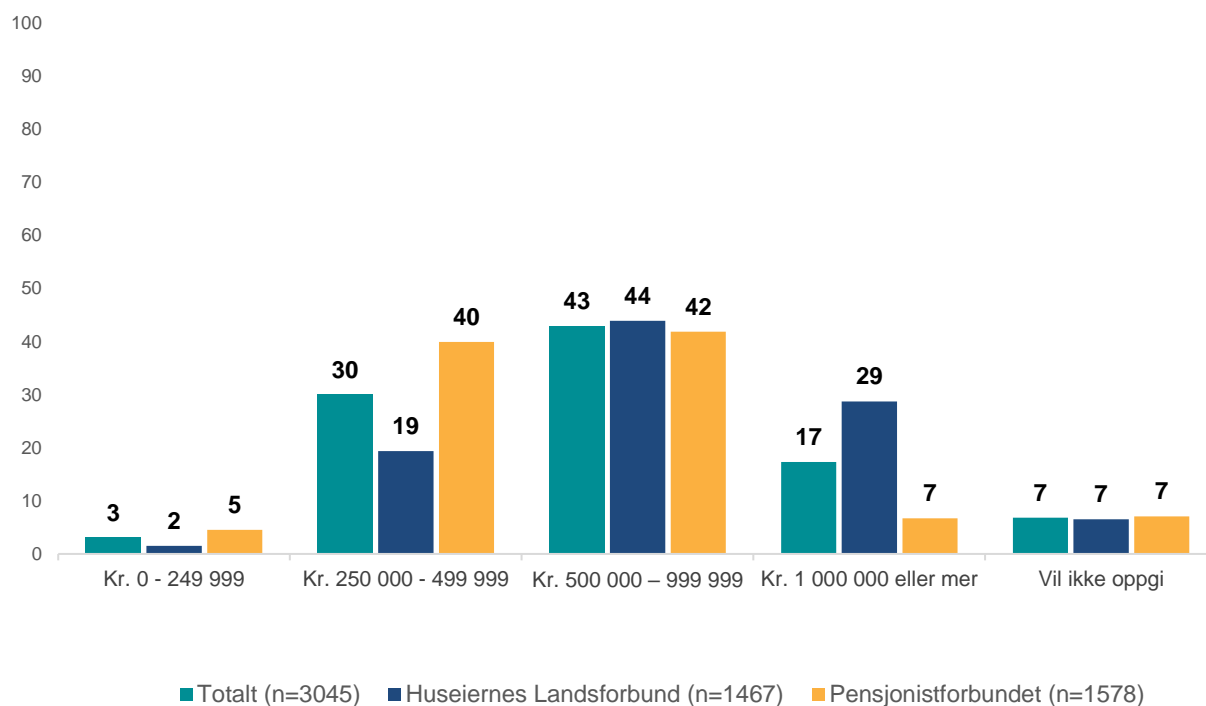

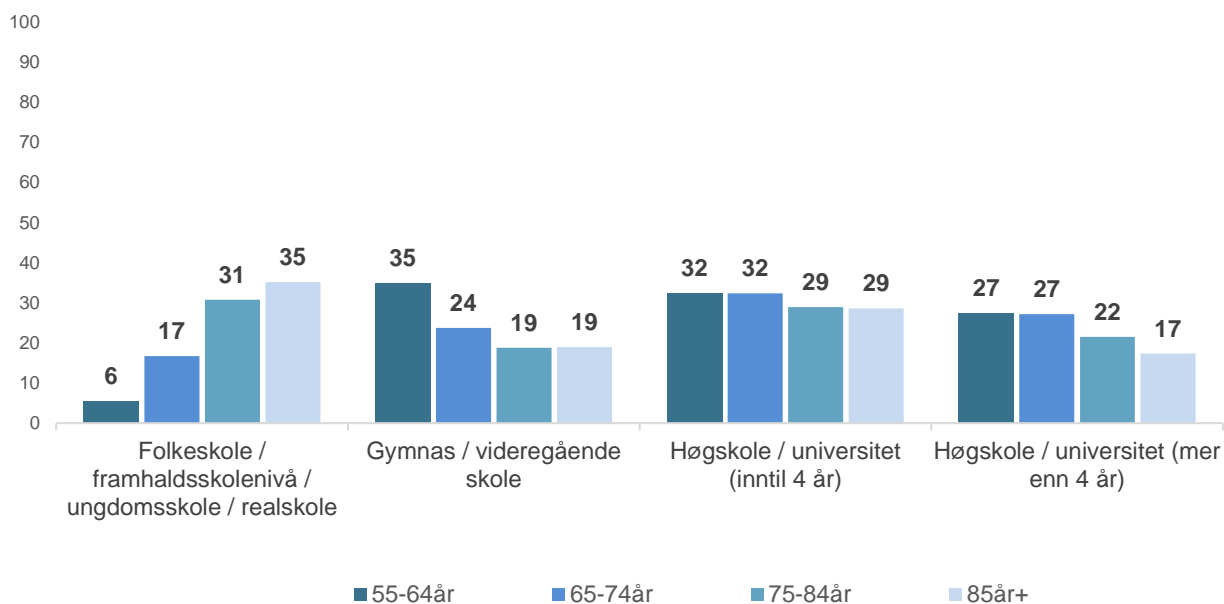
Figur 41: Høyeste fullførte utdanning blant de som har svart på undersøkelsen, totalt og fordelt på medlemmer fra Huseierne og Pensjonistforbundet

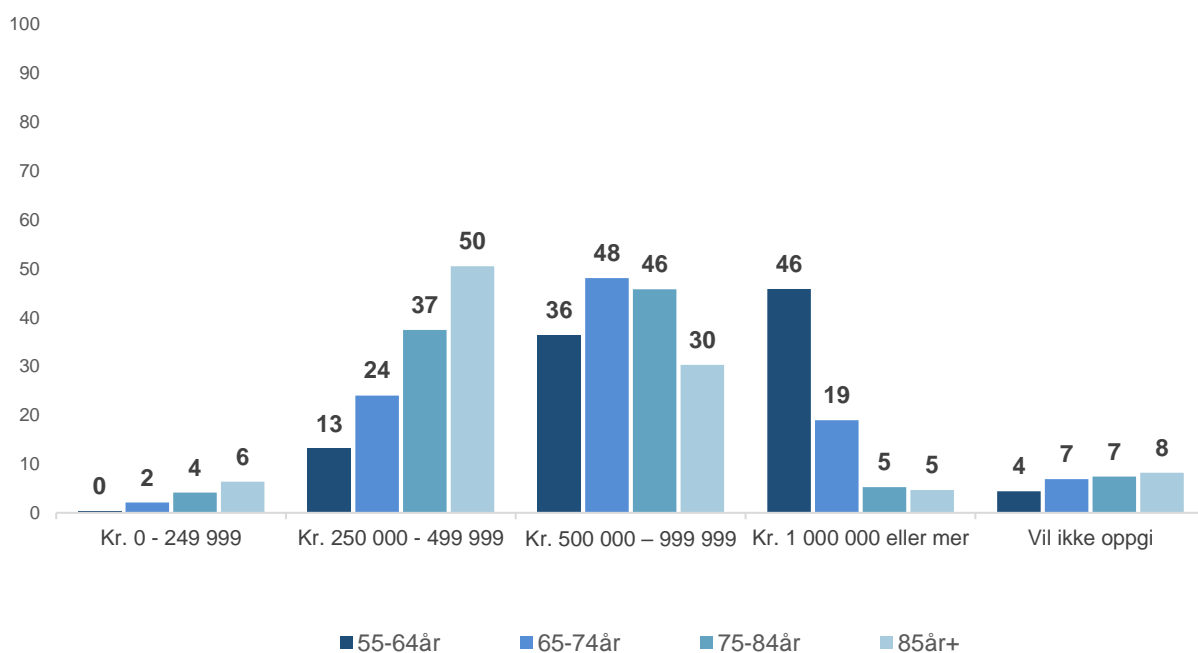
Figur 41: Samlet brutto husstandsinnekt per år blant de som har svart på undersøkelsen, totalt og fordelt på medlemmer fra Huseierne og Pensjonistforbundet

Figur 42: Høyeste fullførte utdanning blant de som har svart på undersøkelsen fordelt på aldersgrupper

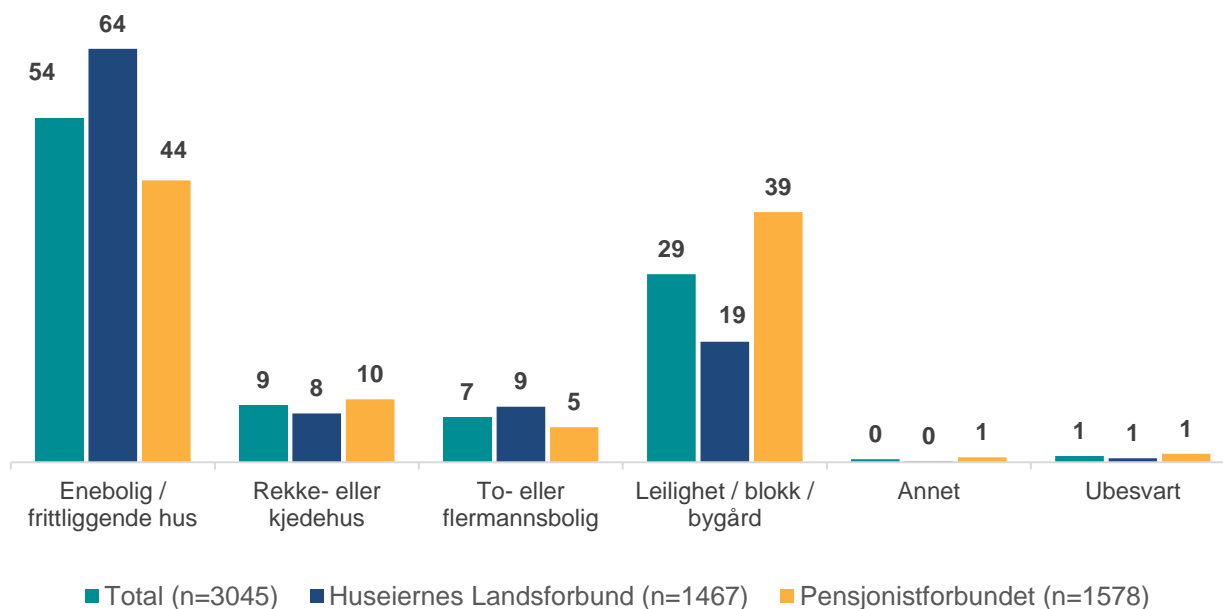

Figur 43: Samlet brutto husstandsinnestekt per år blant de som har svart på undersøkelsen fordelt på aldersgrupper

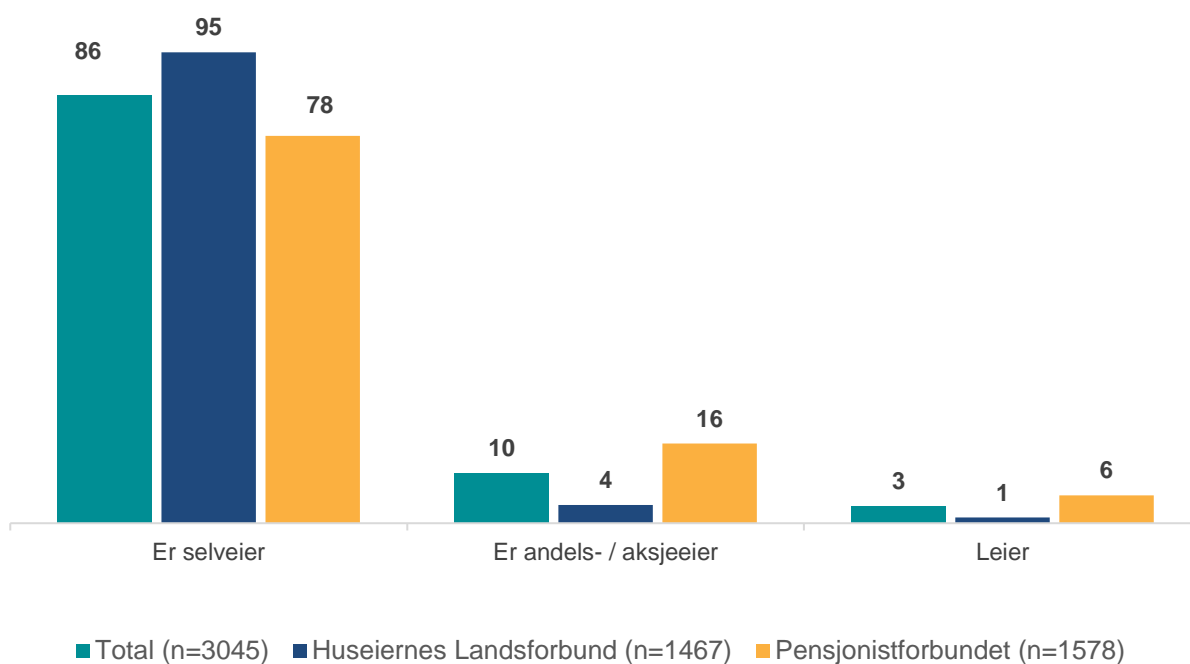

Boligtype og eieform

Figur 44: Boligtype blant de som har svart på undersøkelsen, totalt og fordelt på medlemmer fra Huseierne og Pensjonistforbundet

Figur 45: Eieform blant de som har svart på undersøkelsen, totalt og fordelt på medlemmer fra Huseierne og Pensjonistforbundet

Figur 46: Hva ved boligen din setter du mest pris på? (n=3013)

Figur 46: Hva savner du knyttet til boligen som du ikke har i dag? Dette kan være ting ved selve boligen eller i nærmiljøet. (n=3000) – Savner ingenting: 52 %

Figur 47: Hvis du kunne gitt et råd til de som skal utforme fremtidens boliger for eldre, hvilke råd ville du gitt? (n=2943) – Vet ikke: 50 %

Figur 48: Er det andre tjenester i hjemmet som gjør at du som gammel vil kunne bo lenger hjemme i din egen bolig? (n=2899) – Nei: 71 %

